

SVĚTLO PRAVÉ.

Stručnější »Štít víry«

k vycvičení

biřmovanců katolických

(nebo poprvé Tělo Páně přijímati majících)

na osadách smíšených;

pak i vhodná příručka

pro obrácence z evangelíků.

Podává

Edvard Brynych.

V Praze 1890.

~~Tisk knihtiskárny~~ Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.)
nakladem vlastním.

⁂ PŘEDMLUVA.

Způsob, jakým se cvičí konfirmandi evangeličtí a od církve katolické odstupující, ukládá duchovním správcům katolickým v osadách smíšených povinnost, aby i oni své konfirmandy a konvertity v pravdách, které se evangelickými církvemi upírají, náležitě vycvičili a upevnili. Pomůckou a příručkou k tomu jest spisek »Štít víry.« Aby však konfirmandi katoličtí a konvertité to, čemu učeni byli, v rukou měli, a sice pokud možno lacině, zhotoven jest tento stručnější — »Štít víry« — pod názvem »Světlo pravé.«

Aby však knížečka tato i v život náboženský uvedla, jak zajisté nanejvýš potřebno jest, nemá-li všecko učení býti nadarmo, přidány jsou modlitby katolické, z nichž ob-

zvláště důležitý jsou — Bohužel v cvičení našich dětí a lidu velmi zanedbané — modlitby mešní. Mnoho, mnoho se u nás katechismus vykládá, ale v život katolický a v bohoslužbu se málo uvádí — a odtud ta lhostejnost ke službám Božím. S definicemi ctností, hříchů a mše svaté atd. se pachtíme až do únavy, ale mši svatou náležitě sledovati děti nenaučíme. Lehkou práci má potom odpůrce, jedná-li se mu o to, bohoslužbu svou, ač oběti předrahé nemá, katolíkům jako lepší vychváliti. Z té příčiny pojal jsem modlitby a výklad obřadů při předrahé oběti mezi ty, kteréž paměti (častým názorným sledováním kněze) si vštípiti, žádoucno jest. — Tím pak dodatkem, tuším, že se stává spisek ten i každému katolíku žádoucím. Kéž by hlas můj nezůstal hlasem volajícího na poušti.

Na Vyšehradě v den sv. Josafata, mučeníka pro jednotu církve Kristovy čili dne 28. listopadu 1889.

Edvard Brynych.

O církvi.

I.

Učení katolické.

1. Kristus Pán založil náboženskou společnost — církev — a sice viditelnou.

Mat. 16, 18. Mat. 13, 24. Mat. 25, 1.

2. Církvi své dal Kristus Pán za učitele, kněze a správce a poštoly pod nejvyšší správou Petrovou, učiniv jej svým zástupcem a obdařiv ho nejvyšší pravomocí nad celou církví i nad samými apoštoly. — Ty jsi Petr (skála) a na té skále vzdělám církev svou, a brány

Domněnky evangelíků.

Domnívají se, že církev jest neviditelná, sestává prý jen z těch, které Bůh stvořil pro nebe.

Tvrdí, že Petrovi Pán více moci nedal.

(moci) pekelné jí nepřemohou. Tobě dám klíče království nebeského. Pasiž beránky mé — pasiž ovce mé.

Mat. 16, 18. (Mat. 28, 18. 19. 20.) Jan 21, 15. 16. 17.

3. Tato moc apoštolů přešla a až do konce světa přecházení bude na jejich řádné nástupce, biskupy a kněží; nejvyšší pak pravomoc Petrova na biskupa v Římě, protože svatý Petr byl biskupem v Římě a tam i umřel.

II. Tim. 1, 6—7. Sk. ap. 20, 18. Svatý Augustin dí, že v osadě římské vždy bylo apoštolské stolice knížectví, to jest nejvyšší pravomoc.

4. Jen ta církev může býti tou pravou

Co se týká toho, zdaž moc apoštolská přešla na biskupy a kněží, o tom jsou mezi evangelíky různé náhledy; tak ku př. anglikánští myslí, že jejich biskupové jsou nástupci apoštolů; jiní ku př. kalvínští učí, že moc apoštolská dána jest všemu lidu (!)

Co se týká biskupa římského upírají mu všickni nejvyšší pravomoc.

Kristus prý jest hlavou církve.

od Krista Pána založenou, která měla a má za svého nejvyššího pána a biskupa čili za svou nejvyšší viditelnou hlavu — sv. Petra a jeho nástupce biskupa římského, a to jest ta, která sluje katolická.

Odp.: Kristus jest ovšem hlavou církve, ale neviditelnou. Založiv církev viditelnou dal ji po svém odchodu na nebe též hlavu viditelnou, zástupce svého svatého Petra.

II.

Učení katolické.

1. Kristus Pán založil církev jen jednou; Mat. 16, 18. atd. a taky jednotnou, sjednocenou.

Jan 17, 20. 21. a 23. Aby všickni jedno byli. Zvláště pak musí býti

a) jedno učení. Ef. 4, 5. — Jen v katolické církvi jest jedno učení ... jedna víra.

Jak to vypadá mezi evangelíky.

Evangelických církví jest veliké množství a přece mluvívají, že ony jsou tou pravou církví,

Jednoty v učení mezi nimi není, ani ne v té církvi, která jedno jméno má.

b) jeden pramen našeho posvěcení — totiž jen jediné smrt a krev Kristova může nám dopomáhati k odpuštění hříchů a k posvěcení. Církev katolická učí, že svátosti mají svou moc jediné od smrti a krve Kristovy.

c) jedna nejvyšší správa; neboť Kristus učil, že církev jeho jest královstvím.

2. Kristus Pán založil církev proto, aby lidi posvěcovala, čili aby lidi svatými činiti mohla; a proto říká se církvi, že jest svatá.

Ef. 5, 25. Řím. 1, 17.

a) Církev katolická nemá nižádného učení, jež by lidi navádělo nebo strhovalo ke zlému.

Mezi kazateli jsou již mnozí nevěrci, kteří nedrží nic na smrt Kristovu — ba ani ne na Boha.

Té jediné nejvyšší správy církve evangelické nemají.

Lutherovo učení, že jen samou vírou se ospravedlňuje člověk, Kalvínovo o předurčení některých pro

b) Katolická církev vychovala mnohé Svaté v každém století, což Bůh sám zázraky svými osvědčil.

3. Kristus Pán založil církev obecnou t. j. takovou, v které by se veškerí národové jediným, u všech stejným, náboženstvím v jeden celek spojovali. Mat. 28, 19. Učte všecky národy. (Den seslání Ducha sv.)

Právě takovou církví, která se z té příčiny nazývá katolickou t. j. obecnou.

peklo bez jejich osobní viny, o Bohu, který takové ku hříchu nutí — strhovati musí ke zlému a sílu k dobrému odnímati.

Žádného z evangelíků Bůh zázraky za Svatého neoznačil.

Evangelíci nejsou takovouto obecnou církví; neboť třeba byli ve všech národech, jsou v přerozmanité církve a sekty roztrhány.

Kazatelové evangelíci neradi říkají církev „katolická“, aby tím její obecnost neukazovali; říkají raději „římská“. Tím si mnoho nepomáhají, poněvadž právě Římem či vlastně římským biskupem věřící

4. Pravá církev musí býti a p o š t o l s k á t. j. musí míti původ od apoštolů tak, že její biskupové a kněží jen od svatých apoštolů pocházejí čili řádnými nástupci apoštolů jsou.

Jan 20, 21. Tit. 1, 5. — Tak učili a věřili svatí Otcové. Ku př. sv. Ireneus († 202): Kněžím, kteří . . . nástupnictví od apoštolů mají, má se poslušnost prokazovati.

Katolická církev takové kněze a biskupy má; může se vykáhati i jmény nástupců Petrových, jak jeden po druhém následoval.

všech národů v jeden celek sloučení jsou.

Církev evangelické nejsou apoštolskými, poněvadž Luther ani Kalvín ani Zwingli a ostatní jich zakladatelové nejsouce biskupy nikoho na kněžství světiti nemohli. Proto vymyslel Luther učení, že všickni křesťané — (zapomněl že tedy i ženské!!) jsou kněžími.

Kazatelové evangelictví přece tvrdí, že právě jejich církev jest apoštolskou, poněvadž prý mají učení a bohoslužbu apoštolskou. — Že tomu tak není vysvitne z následujících článků.

Jest tedy pátrno, že jen církev katolická jest tou pravou církví Kristovou.

III.

Učení katolické.

1. Pravá církev Kristova nemůže a nemohla nikdy žádnému bludu učit.

Kristus Pán právě proto na svět přišel, aby lidi z bludu vybavil. Musel se o to postarati, aby se jeho pravda bez bludu po všechny věky lidem hlásala. Kdyby se o to byl nepostaral, tu by byl nadarmo na svět přišel a nemoudře jednal.

2. Kristus Pán se o to skutečně postaral. Slíbil, že brány pekelné (moc bludu a lži) církev nepřemohou. Mat. 16, 18. a že s apoštoly a jich nástupci bude po všechny dny až do skonání

Evangelíci tvrdí, že církev až do 16. století bloudila.

Tím však nevědouce tvrdí, že **Kristus** jednal **nemoudře!!** — a pak

že nesplnil, co slíbil, že jest tedy ve slibech **n e v ě r n ý**, anebo že toho splnit nemohl, že není všemohoucí. Vše to však opravdu tvrditi, jest **r o u h á n í**. A toho se přece nechť dopustiti?

světa, Mat. 28, 20. a že jim dá Ducha sv., aby s nimi zůstal na věky, Ducha pravdy. Jan 14, 16.

Na základě toho učí církev katolická, že Kristus skrze Ducha svatého nástupce svatých apoštolů chrání bludu, když se o to jedná, aby veškerému lidu křesťanskému bylo ohlášeno, co Kristovým učení je, a co jím není.

Proto dí sv. Pavel: Církev jest sloup a utvrzení pravdy. II. Tim. 3, 15. Tak se vždy věřilo; píšeť sv. Irenej: Kde jest církev, tam jest Duch svatý a Duch svatý jest původce pravdy.

3. Řekneme-li však, že církev blouditi nemůže, musíme pama-

Někteří cítíce, že Kristus se musel postarati o to, aby lidé

tovatí, že v církvi dle písma jen někteří jsou učitelé I. Kor. 12, 29. Proto dle písma Sk. ap. 15, 20. věříme, že ta ochrana Ducha svatého dána jest buď všem biskupům společně v sjednocení s Petrovým nástupcem; anebo též Petrovu nástupci, jako zástupci Kristovu na zemi. Mat. 16, 18. Jan 21, 15. 16. 17. Luk. 22, 23.

Není tím řečeno, že lidé, papež a biskupové jsou neomylní, jsou bohové atd. Naopak! Právě proto, že jsou lidé a omylní lidé, věříme, že mají zapotřebí Ducha svatého. Jen Bůh je neomylný ale jen Bůh učí skrze církevní před-

všech věků pravdu měli, pomáhají si tím, že Kristus odkázal církvi písmo svaté, a každému jeho čtenáři že dává Ducha sv.!

Kdyby to bylo pravda, museli by čtenáři písma stejně písmo si vykládati — ale právě naopak se děje; ani kazatelové sami a sice v téže, ku př. v lutherské církvi, jednotejně neučí, ač všickni prý učí dle písma, nemůžet Ducha svatý jednoho učití tak a jiného jinak.

Nepomáhá tu nic výmluva, že Kristus Pán církev sice nechal v bludech 16 set let, ale potom že poslal Luthera, Kalvína atd., a ti, že pravdu bez bludů hlásali.

s t a v e n í, podobně
jako učíval skrze
p r o r o k y.

O d p.: Pán Ježíš
řekl — p o v š e c k y
d n y že bude s učí-
teli církve. — A pak?
Kdo pak z těch „opra-
vitelů“ církve jest ten
pravý — když se sami
o učení přeli? Žád-
ným zázrakem se ne-
osvědčili.

P o z n á m k a: Nynější, dříve helvetští
páni kazatelové chtějí, aby se jim říkalo „refor-
movaní“. Co jest to? Reforma jest oprava aneb
raději do původního stavu navrácení; a proto
páni oni ono svých církví od katolické odtržení
nazývají reformou čili reformací. — M r a v y
lidu a kněží i nejvyšších vždy mohou býti špat-
nými a budou tedy potřebovati opravy vždy —
tak jako i mravy lidu evangelického i pánů
opravy a zdokonalení potřebují. V tom ohledu
má se každý křesťan opraviti, o takovou opravu
čili reformaci usilovali vždy a usilují nejlepší
katolíci. — Oprava učení není nikdy možná,
protože církev blouditi nemůže. — Reformace
„evangelická“ změnila však učení církve a tím
přemnohé lidi do bludů uvrhla.

O písmu a tradici.

Učení katolické.

1. Písmo svaté jsou knihy, které z vnuknutí Božího sepsány jsou od lidí Duchem svatým bludu náboženského při tom chráněných.

2. Které to knihy jsou, nemůže a nemohl nám nikdo pověděti, než Bůh sám skrze představené církve. — Jsou to pak knihy, jak se v biblích od katolické církve schválených nalezají.

Jak to vypadá mezi evangelíky.

„Věřící“ kazatelové evangeličtí shodují se v hlavní věci v tomto ohledu s církví katolickou.

Mezi evangelíky hned od počátku o to byla hádka; a to právě proto, že každý sám chtěl rozhodnouti, která kniha je „nadchnutá“, t. j. od muže Duchem svatým nadchnutého sepsána a která ne. Každý zavrhoval ty, v kterých se jinak učilo, než jak on učil, nerozhodoval tu tedy Duch svatý, ale vášeň a umíněnost lidská.

3. Písmo svaté není tolik jasno, aby si je mohl každý vykládati. Tomu učí svatý Petr. II. Petr 3, 16. a denní zkušenost.

4. Proto pokorní katolíci přijímají rádi výklady církve a svatých Otců.

Evangelíci podnes tvrdí, že „písmo jest jasno“. Ale odkud tolik hádek o výklady jeho i mezi nimi, ku př. o výklad slov: *Totoť jest tělo mé.*

Evangelíci výklady církve obecné nebo sv. Otců nepřijímají, spolehají se buď na svůj rozum a proto jest tolik roztržek mezi nimi — ba už ani na písmo nevěří sami kazatelové — a nebo na místo církve, jež má zaslíbení Ducha sv., přijímají výklady buď Luthera, Kalvína atd., kteří Ducha sv. neměli, jelikož se o výklady mezi sebou hádali — anebo na výklady svých nynějších kazatelů, kteří teprv Ducha sv. nemají.

5. Písmo svaté není sepsáno proto, aby nám v soustavě nějaké veškeré učení Kristovo podávalo; nýbrž obsahuje jen něco z toho, co Pán Ježíš činil a učil, a co svatí apoštolové činili a učili.

Jan 20, 30. II. Tess. 2, 14.

6. Církev katolická tedy neučí jen jediné z písma svatého, nýbrž z ústního podání čili tradice.

A co jest to tradice?

Tradici jest veškeré učení Kristovo, jak je apoštolové **ústně hlásali**, které se v církvi obecné po všechny věky udržuje.

Mnozí učení mužové prvních století — svatí Otcové a spiso-

Evangelíci tvrdí, že v písmě jest všecko učení Páně. — Avšak církev byla dříve, než písmo, a ta učí naopak; — a pak — jak to mohou tvrditi, když se přeli o to, které knihy jsou písmem svatým; aneb jak to vůbec mohou dokázati; nikde v písmě to není.

Evangelíci zavrhnou „rozhodně“ tradici.

Ale tak to vždy činili učitelové bludu a odpadlíci od církve obecné. Kdokoliv něčemu odchylnému od učení obecného učí, každý si to svým i výklady písma dokazuje.

Namítají:

1. Zkušenost sama dosvědčuje, že co ústně se rozšiřuje nezůstává

vatelé církevní, psali o náboženství a z jejich knih jest patrné, jaké učení církev původní od apoštolů vyučená, hlásala; též se mnoho ví z církevních knih obřadních.

Jedná-li se tedy o to, aby se rozhodlo, co apoštolové hlásali, zkoumá se v písmě a v knihách sv. Otců a v knihách obřadních. Ale při tom všem nerozhoduje učenost neb rozum, nýbrž **Duch svatý** — takže katolík pak věří, že učením apoštolův jest to, co **Duch svatý** skrze nejvyššího učitele církve za pravdu vyhlásil.

Říkáme zkrátka, že katolík věří tomu, čemu věřiti církev velí

bez všelijakých lidských přídavků a smýšlenek. („Rozdíly“ p. pastora Kozáka v Čáslavi pro konfirmandy).

Kdyby se církev spolehala na to, co se ústně rozšiřuje, jako obyčejné povídačky nerozumných a lživých lidí, tu by tato námitka byla pravdou. Ale církev katolická se tu nespolehá na to, co lidé povídají, byť to i svatí Otcové byli, ale na Krista Pána, který slíbil, že církvi blouditi nedá, a na **Ducha svatého**, který nemůže lháti ani klamati.

2. To jest rozhodně svobodomyslnější, věřím-li jen tomu, co mi z písma rozum povídá, než když se mi

— ale věříce církvi,
věříme jen Du-
chu svatému a
nikomu jinému.

poroučí, co mám vě-
řiti.

Když Duch svatý
poroučí — tu musíš
poslechnouti — tak
dobře, jako když po-
vídá: Nesesmilníš.“
Mnozí z našich osvíc-
cenců jsou tak svo-
bodomyslní, že si taky
ani v onom: Nese-
smilníš“ nedají porou-
četi — r o z u m jim
povídá z p í s m a, že
písmo jsou báčorky
a tudíž že si od písma
nedají poroučeti.

P o z n á m k a I. Ačkoliv evangelíci tradici
a to „rozhodně“ zavrhnou, přece ji mají. Mají
ku př.: Věřím v Boha, křest nemluvňátek atd.

P o z n á m k a II. Namítají, že církev římská
dělá nové články víry (dogmata). — Nikdy tak
nečiní, nýbrž drží v š e c k y články víry, jak je
od apoštolů přijala; když však nastane potřeba,
tu oznámí, že ta neb ona pravda (ku př. ne-
poskvrněné početí Panny Marie) vždy mezi
články víry v církvi obecné patřila, a tudíž že
věřena býti má.

P o z n á m k a III. Že jen prý z evangelia víru svou mají, nazývají se evangelíky. Ale víra jejich jest často v odporu s evangeliem, jak se přesvědčíme.

O obcování svatých.

I.

Učení katolické.

1. Dle učení svatých apoštolů říkají křesťané hned od prvo počátku v apoštol ském vyznání víry: Věřím v „svatých obcování.“

Svatými rozumí se zde všickni pokřtění, neboť křtem stáváme se svatými; slovo obcování jest pak tolik, jako s p o l e č e n s t v í.

Jest totiž mezi pokřtěnými takové společenství jako mezi

Jak o tom soudí evangelíci.

V mnohých evangelických chrámech říká se ne „Věřím v Boha“ — též „svatých obcování. — A však evangelíci nevěří tolik, co církve obecná.

To obcování Svatých si představují jen tak, že mají Kristovy zásluhy dohromady, jako ku př. pole obecné, na němž každý pásti může.

členy jediné rodiny
a nebo jako mezi údy
jednoho těla.

Jako v těle jedna
jest krev a život
a to ve všech údech,
tak i pokřtění mají
společně:

1. Kristovu krev,
kterou za nás na
kříži vylil — a vše
to, co za nás trpěl
— říkáme zkrátka
Kristovy zásluhy. Skr-
ze tuto krev dostává
se všem údům toho
těla — t. j. duším
— života nadpři-
rozeného — jest to
milost Ducha svatého
(I. Kor. 12, 13.) —
Že pak jsme i rodin-
nou, v které všechny
členy láska spojuje
— jsme my členové
oné rodiny všech po-
křtěných — spojení,

Hlavní rozdíl mezi
nimi a námi záleží
pak v tom, že oni
neuznávají, že se
křtem vlévá do duše
život, čili milost Du-
cha svatého a víra
naděje a láska — a
proto u nich o žád-
ném vniterném spo-
jení s Kristem — tak
jako je mezi údy těla
— řeči býti nemůže.

tatáž víra, naděje
a láska.

2. Jako tělo bez proudící krve a bez života ničeho nemůže činiti — tak ani my ne bez Kristovy krve — říkáme „bez Krista nemůžeme ničeho činiti.“ J e n s k r z e Krista a spolu s Kristem můžeme něco (dobrého) činiti.

A jako v rodině všickni dle sil svých pracují — ku př. v rolnické rodině — a všem to prospívá, a nebo jako v těle žádný úd nemůže druhému říci: není mi tebe třeba (ku př. oko ruce I. Kor. 12, 21.) — tak tedy ani v onom „obcování Svatých, jež jest rodina neb tělo Krista

A co se týká toho, že si vespolek pomáháme, to mají sice v heidelberském katechismu, ale n e d ů s l e d n ě, poněvadž jinde učí, že dobré skutky ničeho si nezaslужují; jestli tedy neprospívají tomu, kdo je koná, jak pak potom mají prospívati jinému?

Pána, nepracuje každý sám pro sebe, nýbrž všickni dohromady; jeden druhému prospívá i pomáhá — ovšem ale pokud spolu s Kristem a skrze Kristovy zásluhy pracují.

I. Kor. 12, 13—27.
zvláště verš 25.

Tak se vždy věřilo v církvi; dí sv. Ambrož: Církev ve spolek se modlí, ve spolek pracuje, ve spolek trpí. (De offic.)

II.

(Jak si členové onoho obcování Svatých ve spolek pomáhají).

Učení katolické.

Smýšlení evangelíků.

Členy toho obcování Svatých jsou — (poněvadž byli pokřtěni — a když ze-

mřeli, ten křtem skrze Krista dosažený život měli.)

1. Svatí v nebi.

Dokud byli na zemi s církví (skrze Krista), se modlili, pracovali, trpěli — a prospívalo to i ostatním.

Kol. 1, 24.

Nyní jsou v nebesích; tam již netrpí spolu s Kristem. Ale poněvadž — jako údové jeho těla spolu s ním trpěli, tak tedy spolu s ním jsou oslaveni — spolu s ním kralují. Řím. 8, 17. II. Tim. 2, 12.

Ale to králování Kristovo v nebesích záleží v tom, že se za nás přimlouvá. Řím 8, 34. Žid. 7, 9. Není tedy možno jinak mysliti, než že

Na Svaté v nebi oni skoro ani nemyslí.

Proti vzývání Svatých namítají, že kdo krom Krista ještě u Svatých pomoci hledá, nedůvěřuje dosti Kristu.

O d p.: Svatý Pavel taky hledal pomoci u věřících, když prosil, aby se za něj modlili — a ten jistě důvěřoval Kristu.

Svatí přimlouvají se za nás — ale jejich modlitby dějí se jen skrze Krista a spolu s ním — bez něho by žádné moci ne-

se Svatí též spolu s ním a skrze něj za nás přimlouvají — a tak nám prospívají.

a) Z té příčiny my zde na zemi žijící křesťané Svaté nebeské za přimluvu prosíme čili vzýváme.

V tom není nic nedovoleného. Svatý Pavel prosí věřící, aby se za něj m o d l i l i — proč bychom nemohli a nesměli říci Svatým : modlete se za nás, orodujte za nás.

Proti písmu svat. to tedy není. A nedostačuje-li tu písmo, v němž vše není, co Kristus a apoštolové hlásali, víme, že tak obecná církev vždy činila. Svědky toho jsou krom jiných sv. Augustin, Jeronym. Nad to pak Duch sv.

měli, Svatí tedy neukazují při svých modlitbách na své zásluhy — ale na z á s l u h y K r i s t o v y; oni jsou s ním j e d n o t ě l o — a proto on se s nimi a oni s Ním tu „přimluvu“ na nebi konají — právě tak, jako my zde na zemi.

Dále praví, že z písma nelze dovoditi, že jest přikázáno Svaté vzývati.

O d p.: Z písma se nedá dovoditi, že mají křtěna býti nemluvnátka — a přece je evangelíci křtí právě, že co v církvi vždy bylo, a tomu že

skrze nejvyšší učitele církve na druhém sněmu nicejském nás o tom poučil. — Ostatně o tom poučuje každého věku Bůh svými nepopíratelnými divy, které učinil, když lidé Svaté vzývali. (Ku př. v Lúrdech a jinde.)

b) Katolíci osvědčují své spojení se Svatými v nebi též tím, že je c t í.

Bůh řekl: cti otce svého atd. — proč bychom nemohli ctíti Svaté, t. j. uctivě, pokorně o nich smýšleti, mluvit i a uctivě se k nim chovati? — Ale pamatovati jest, že Svaté proto ctíme,

učili apoštolové. To též my (jen že důsledně všude) pravíme i o vzývání Svatých.

Dále že prý andělu se klaněti zapovídá písmo (Zjev. sv. Jana 22, 8. a 9.) a tedy i Svatým. — Totéž zapovídá i církev katolická. Svaté nemá za bohy — ale za oslavené, s Kristem kralující své spolu-bratry.

Namítají, že ctěním Svatých ujímá se cti Kristu Pánu.

O d p.: Co jest více — říkati o Otci, že je dobrý, spravedlivý atd. — anebo — Otec je dobrý, spravedlivý nejen sám — ale taky dobré a spravedlivé syny vychoval.

Opak je tedy pravda; ctěním Svatých,

že s k r z e K r i s t a
a v e s p o j e n í
s K r i s t e m mnoho
dobrého vykonali; tak
že to ctění Svatých
jest vyhlašování toho,
co Kristus svou milostí
na kříži vydobyto,
ve Svatých způsobil
— čili je to c t ě n í
K r i s t a P á n a.

Mezi Svatými nej-
více ctíme pře-
blaženou Marii
P a n n u. Proč?

aa) Protože ona
v tom obcování Sva-
tých čili v tom těle,
jehož hlavou jest
Kristus — jest po
něm údem nejdů-
ležitějším, a sice
tak důležitým, že by
bez něho tělo ono ani
života bylo nenabylo.

Bůh totiž chtěl, aby
— tak jako Eva do-
brovolně ďáblu při-

které Kristus svatými
učinil, že jeho česť
ještě více roz-
hlašuje.

Novější kazatelové
někteří vidouce snad,
že to s tou neúctou
Panny Marie mezi je-
jich lidem jde daleko,
hlásají, že i oni ji ctí
— jako šlech-
nou bohabojnou,
ctnostnou pan-
nu...; věří prý, že
ona v nebi požívá té
blaženosti, která tam
v š e m v ě r n ý m a
bojícím se Boha při-
pravena jest. (Košut
modl. kniha).

Právě těmito slovy

svědčila a tak záhubu na nás přivedla — i Panna Maria dobrovolně čili svým svolením matkou Syna Božího se stala. (Luk. 1, 38.) — a nad to pak uvážiti nutno, že krev, kterou Kristus nás vykoupil — byla krví Panny Marie. Proto dí sv. Augustin: Skrze (osobu) ženskou v záhubu jsme vrženi byli, a skrze (osobu) ženskou nám navrácena jest spása.

Kdo to vše uváží, ten musí uznati, že po Kristu Pánu a Bohu našem jistojistě největší cti zasluhuje Panna Maria.

bb) Ctíme pak i Pannu Marii též proto nade všechny Svaté, že byla jest ze všech nejsvětější. Církev na

ukazují, že P. Marii nectí, jak ji ctíti mají. Ona je více než každá jiná šlechetná (!) a ctnostná panna — ona je ta, která po Kristu největší účastství má a měla v díle našeho vykoupení, ona je ta, bez které nás Kristus ani vykoupiti nemohl — mělo-li se to díti vtělením jeho; — že ji nectí, vysvítá i z toho, že jí neříkají nikdy „Matka Boží, Rodička Boží“, neboť tím právě vyniká nade všechny Svaté, že Kristus — Bůh náš — synem jejím se učinil.

Toto vše upírají, a snaží se co mohou nejvíce, aby na Panně Marii nějaké chyby vynalezli. — Ale ni-

základě slov písma
řkoucího, že jest —
milosti plná — a na
základě vždy — hned
od počátku — cho-
vané víry a nauky —
učí o Panně Marii, že
Bůh vida napřed, že
i za ní Kristus umře
— ji též napřed od
poskvrny hříchu dě-
dičného osvobodil čili
že byla bez pos-
skvrny hříchu
přvotného počata
— a pak že ji i kaž-
dého osobního — i
nejmenšího hříchu —
chránil, takže se všemi
ctnostmi a svatostí
nejdokonalejší stkvěla.

Nejsvětější Bůh,
před nímž každý hřích
jest ohavností, chtěje
nás vykoupiti, měl
zapotřebí matky —
což více slušelo, jako
to, že si matku svou

čeho dokázati nemo-
hou. Ukazují na př.
na to, že se dvaná-
ctiletý Ježíš ztratil na
cestě z Jerusáléma, a
že Panna Maria ne-
plnila tím mateřské
povinnosti. Ale zapo-
mínají, že Pán Ježíš
byl též Bůh — nad
obyčejné děti rozum-
ný a moudrý — a
proto bez hříchu mohl
mezi známými pone-
chán býti. — A více
vypátrati nemohou.

učinil co možná nejvíce svatou a bezhříšnou.

Nad to pak pamatovati sluší, že církev obecná o Rodičce B. hlásá, že p o v ž d y neposkvrněnou, neporušenou p a n n o u b y l a a j e s t.

a) Sv. evangelium hlásá, že Panna Maria stala se matkou přímým působením všemohoucího Boha, Ducha svatého bez ztráty pannenství.

b) Krom toho však učila a věřila církev, že Panna Maria i potom vždy neporušenou pannou zůstala.

To „věřící“ páni kazatelové uznávají.

Co se této věci týče, tu učí, že „co manželka Josefova tohoto ještě více syny obdařila.“ („Rozdílý“ od p. pastora čáslavského pro konfirmandy.)

Toto tvrzení církev obecná hned r. 390. na základě vždy před

tím držené víry za
hrozný blud vyhlásila,
když se totiž
z kláštera ute-
kli a nemravní
mnichové Hel-
vidius a Jovi-
nián opovážili
totéž vyřknouti,
čemu se nyní učí
v evangelických cír-
kvích o Rodičce Boží.

Svatí Otcové nemají
ani dosti slov, aby
tento blud zamítli.
Svatý Ambrož nazývá
to tvrzení svatokrá-
deží, sv. Epifán rou-
háním, sv. Širicius ži-
dovskou perfidií (ohav-
ností zrádců). Svatý
Jeronym praví k Hel-
vidiovi: Tys chrám
těla Páně podpálil,
tys svatyni Ducha sv.
poskvrnil.

Tak smýšleli tedy
sv. Otcové.

Ale páni kazatelové uvádějí na to své učení místa písem, kde se mluví o bratrích Páně?

Odp.: Nikde není v písmě, že sv. Josef měl syny, aniž že P. Maria měla syny! Jen to se tam čte o „bratrích“ Páně. Ale jististou věcí je, že se v lidu hebrejském nazývají bratřími vzdálenější příbuzní. Tak Abraham nazývá Lota bratrem, ač synem bratrovým byl. (I. Mojž. 13, 5. 8.)

Nad to pak víme, že dva z těch, kteří bratřími Páně se nazývají, syny Marie manželek Kleofášovy byli Jan 19, 25. Mat. 27, 56. Mar. 15, 40. — A ta byla sestra (možná

c) Katolíci udržují se Svatými v nebi i v tom ohledu spojení, že si je představují k následování.

že i sestřenice) Matky Páně. — Tak mluví písmo.

Evangelíci prý mají dosti na Kristu — ten jim je prý vzorem.

O d p. I nám je Kristus vzorem, ale nedostižitelným; jeho příklad jest příkladem Bohočlověka, který hřešiti nemohl, kdežto Svatí byli lidé jako my — takže výmluvy tolik nemáme.

P o z n á m k a. Kostely anebo oltáře, jež mají jméno některého Svatého nejsou zřízeny jen Svatému bez ohledu na Boha a na Krista. Naopak! Kostel neb oltář takový hlásá, co Bůh velikého na Svatých učinil.

2. Členy onoho obcování Svatých jsou duše v očištění.

Z písem svatých II. Mak. 12, 43—46. vysvítá, že se za

Očistec evangelíci vůbec upírají.

II. Makabejskou neuznávají za písmo svaté, ovšem zcela

mrtvé modliti máme.
— I to je v písmě,
že hned za časů apo-
štolských křesťané do-
bré, kající skutky za
mrtvé konali.

I. Kor. 15, 29.

Z toho spolu pa-
trno jest, že jest krom
pekla, z něhož vyváz-
nutí není a krom nebe,
jehož obyvatelé žád-
ných přímluv nepotře-
bují, ještě jedno místo
— očistec — kdež
některé duše ještě
časné tresty snášejí,
kteréž však přímlu-
vami a jinými dob-
rými skutky věřících
na zemi žijících zkrá-
ceny býti mohou.

Ale kdyby ani těch-
to míst nebylo, po-
stačí to, že církev
obecná vždy za mrtvé
oběť a modlitby ko-
nala. — Svědkem

libovolně. — Ostatní
místa zcela jinak —
zase dle své vůle —
vykládají.

Dítky křtí, poně-
vadž církev vždy tak
činila — za mrtvé
se nemodlí, ač se cír-
kev vždy za ně mo-
dlí!!

toho obzvláště Ter-
tullián — z druhého
století — a sv. Augu-
stin.

I rozum náš rád
tu nauku přijímá;
vždyť vidí, že nic ne-
čistého do nebe ne-
může, — ale že taky
pro malé přestupky
Bůh na věky za-
vrhnouti nemůže. —
I srdce nemalou z toho
má útěchu.

3. Členy obcování
Svatých jsou konečně
i věřící pokřtění na
zemi žijící. Jsou-li
v smrtelném hříchu,
jsou jako údy mrtvicí
raněné, ale zůstávají
při těle. Vstoupí-li
však na věčnost v hří-
chu takovém, budou
na věky z obcování
Svatých vyvrženi. —
Takto zavrženým mo-

Mnozí následující
své srdce na hrobech
za své zemřelé se mo-
dlí přece.

Dle Kalvína patří k
církvi — k obcování
Svatých — jen před-
určení t. j. od Boha
pro nebe ustanovení,
kdežto jiní jsou bez
osobní viny pro pe-
klo ustanoveni. Nač
tedy se za jiné mod-
liti?! — Přece však
se zbožnější za sebe
modlí — a to jest
nedůsledné.

dlitby naše nepomáhají, za živé všechny se však modlíme.

O ospravedlnění.

Učení církve katolické.

1. Skrze Adama stali jsme se hříšníky, jen skrze Krista státi se může člověk ze hříšníka spravedlivým čili ospravedlněn býti.

2. Ospravedlnění jest změnění duše člověka, — asi tak jako kdyby se stala mrtvola živým tělem — takže hřích z duše zapuzen a nadpřirozený život Duchem

Učení a domněnky evangelíků.

Evangeličtí kazatelové — totiž ti „věřící“ — učí též, že jen skrze Krista možno dosáhnouti ospravedlnění, jenže ospravedlněním nerozumějí to, co církev katolická.

To změnění duše, to vlití nového života upírá Luther, Kalvín atd., učí, že pro zásluhy Ježíše Krista hříchy křesťanovy Bůh jakoby viděti nechtěl; jsou prý

svatým čili posvěcující milost jí vlita jest.

V písmě se to nazývá novým narozením Jan 3, 3. 5. novým stvořením Ef. 4, 23., obnovením Duha svatého, kterého vlil v nás hojně skrze Ježíše Krista. Tit. 3, 6.

Tak církev vždy věřila; svědkem jest sv. Augustin: Dává Bůh věřícím milost, kterou tajemně vlévá.

3. Jak se toho ospravedlnění — čili toho nového života — té posvěcující milosti — nabývá? U nedospělých křtem beze všeho jejich přičinění. U dospělých takto: Nejprv skrze zásluhy Kristovy Duch sv. duši

„přikryty pláštěm zásluh Kristových.“

Luther učil, že se skrze víru samu — dochází ospravedlnění — tak i Kalvín — že tedy není zapotřebí zákon Boží plniti čili „skutky zákona“ konati. Vynašli si na to zvláště místo písma sv. které dí: Člověk ospravedl-

člověka osvěcuje a sílí, aby svůj hříšný stav poznal a k pokání se odhodlal. Tomuto působení Ducha sv. říkáme *m i l o s t ě n a p o m á h a j í c í* (úkonná).

S touto milostí Ducha sv. když člověk svou *s v o b o d n o u v ů l í* spolupůsobí, vzbuzuje se v něm *v í r a* křesťanská a bázeň — na to pak *n a d ě j ě* — že skrze Krista lze dosáhnouti odpuštění — konečně *l á s k a* a litość, t. j. zármutek nad tím, že hřešil proti Bohu, s *p ř e d s e v z e t í m*, že nebude nikdy více hřešiti, že bude **zákon Boží plniti**. (Vždy však, jedná-li se o smrtelný hřích, jest zapotřebí — přijati

něň bývá skrze víru bez skutků zákona (Luther připsal svévolně do písma: skrze víru *s a m u*.) Řím. 3, 28.

Vytrhne-li se toto místo z písma a samo o sobě se řekne — tu se ovšem zdá, že mají pravdu. Ale tentýž svatý apoštol, který tohle napsal, napsal též: Činitelé *z á k o n a* ospravedlnění budou. Řím. 2, 13.

Jak to možno? Může si apoštol odporovati, jednou to, po druhé zas naopak učiti?

N e m ů Ź e zajisté. Nýbrž naopak na obou místech má pravdu. Když praví, že *b e z s k u t k ů z á k o n a* ospravedlněn

svátost pokání, — t. j. knězi se vyznati, uložené kající skutky vykonati — a rozhřešení dosáhnouti. Jestliže ta láska a litość byla dokonalá t. j. z té pohnutky vzbužena, že Bůh — to nejvyšší dobro, ta nejvyšší dobrotivost — byl uražen — dochází i člověk ospravedlnění již dříve, než svátost přijal, jen když vůli měl ji přijati. Byla-li ta láska jen „počátečná“, t. j. jen více jako přání býti s Bohem v pořádku a tudíž Boha na věky neztratiti, a litość jen nedokonalá — tu ospravedlnění děje se teprv rozhřešením. — Ovšem i při tom všem pomáhá Duch svatý

bude člověk myslí zákon Mojžíšův o obrízce a jiných starozákonních předpisech — poněvadž křesťané ze židů obrácení chtěli, aby i křesťané zákon ten zachovávali — a chce jim říci bez zákona Mojžíšova ospravedlněn bude člověk, bude-li mítí víru v Krista Pána a bude-li činitelem zákona Kristova.

Že víra sama nikoho nespasí, učí zřetelně svatý Jakub, an dí: Víra bez skutků jest mrtva.

To učení, že víra sama ospravedlňuje, musí, kdyby se lidé jím řídili, zkaziti mravy — jak to Luther sám shledal. A proto novější „páni“ cou-

— čili jeho milost Kristem vydobytá.

Na důkaz toho, ač jinak postačí jistota, že Duch svatý tak skrze církve učí — uvádějí se místa písma sv.

Jan 15, 5. — Pak Gal. 5, 6. — Sir. 1, 27. — Řím. 8, 24. I. Petr. 4, 8. — V celku I. Kor. 13, 13. Sk. apošt. 2, 38; 2, 37.

Ze sv. Otců slyšen buď aspoň sv. Augustin:

Od víry počíná člověk — ale i ďáblové věří a třesou se — přidej tedy k víře naději a k naději přidej lásku. (Řeč 16. kap. 16.)

P o z n á m k a I. a) Kristus Pán dí: Beze mne nemůžete ničeho

vají a povídají — že to musí býti ta víra, která skrze lásku dělá — čili ž i v á, víry pak důkazem **před světem** (!) že jsou dobří skutkové,

Nač tedy ty roztržky — nač zůstávají v církvi evangelické, když se couvá do katolické? Ať se couvne dokonale.

Katolíky pak toto měnění učení tím více v jejich víře utvrzuje; neboť toho měnění učení jest známka bludu.

Kalvín sice hlásal, že Bůh všechno v člověku dělá — a tu by

učiniti — a sv. Augustin dokládá, že ani málo ani mnoho bez Krista — to jest bez milosti napomáhající Kristem vydobyté nelze učiniti — a to jest to, čemu učí církev katolická — že milost Boží k spasení nevyhnutelně potřebná jest.

b) Ostatně ale katolík spravovati se může učením — že Bůh každému dostatečnou milost dává; takže každý, chce-li, spasen býti může.

P o z n á m k a II.
O předurčení postačí toto věděti a věřiti:

a) Bůh vševědoucí ví n a p ř e d, kdo s milostí jeho bude spolupůsobiti a tak až do konce kajicně žíti

se zdálo, že učí jako církev katolická.

Ale on též učil, že Bůh v člověku i **zlé** skutky dělá a že ho ke zlému inutí, aby ho mohl zatratiti — takže tedy každému dostatečnou milost nedává. — Kde tu zůstane milosrdenství Boží, kde jeho svatost a spravedlnost? — A pak nač všecko napomínání člověka ku polepšení se — což „páni“ přece činí. Kam to zabředli!?

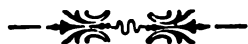
Kalvín učil, že Bůh jisté lidi ustanovil pro peklo a proto jim nepomáhá k ospravedlnění. Tomu odpírají Lutheráné, vyčítajíce právem „helvetským“, že jim Kalvín udělal

bude; o kom to na-
p ř e d ví — o tom i
předem ustanovil, že
bude spasen. Řím. 8,
29. To učení srovnává
se s písmem i s roz-
umem.

b) O tom, zdali budu
spasen, zdali to Bůh
o mně ví a ustanovil,
nemám takové jistoty,
jako mám o tom, co
Bůh zjevil; ale mám
p e v n o u n a d ě j i,
že budu spasen, žiji-li
dle zákona Božího.
Filip. 2, 12. II. Petr.
1, 10.

z Boha tyranna (Hoë
z Hoëneggu).

Kalvín učil, a i lu-
theráné se tím kojí —
že věřící jest jist,
že jest předurčen! —
Nač opět všecko napo-
mínání a kázání? Ta-
kovým učním kdyby
se evangelíci důsledně
spravovali, všechna
mravnost by zmizeti
musila.

O dobrých skutcích.

Učení katolické.

1. Příkázání Boží
plniti čili dobré skutky
konati jest možno ka-
ždému křesťanu, po-

Učení kazatelů evan- gelických.

V evangelických cír-
kvích se učí, že při-
kázání Boží zachová-
vati jest n e m o ž n o !

něvadž Pán Bůh
k tomu milostí
svou pomáhá. I.
Jan 5, 3. Sv. Augu-
stin dí: Bůh nemož-
ných věcí nepříka-
zuje.

2. Příkázání Boží
plniti čili dobré skut-
ky konati jest nutno
ku spasení.

Mat. 7, 21. — Mat.
16, 27. Mat. 25, 34. a
násl. II. Petr. 1, 10.

3. Dobré skutky
ospravedlněného, jsou-
li náležitě vykonány,
nezůstanou bez od-
platy v životě věč-
ném.

Mat. 10, 42. Mat.
25, 34. Mat. 16, 27.

4. Aby však oprá-
vdu záslužnými byly,
čili odplaty v nebesích
dosáhly — zapotřebí

V evangelických cír-
kvích se hlásá, že víra
sama působí osprave-
dlnění.

(Sr. nauku o ospra-
vedlnění.)

Přes to vše, co
Kristus Pán praví,
tvrdí se, že před Bo-
hem skrze dobré skut-
ky zásluhy nemáme.
(Rozdíly p. p. Kozáka).
Když už ani sám Kri-
stus Pán nic neplatí
— tu je ovšem těžko
přesvědčiti.

Namítají, že očeká-
váním odplaty za skut-
ky č l o v ě k a ujímá
se cti a slávy Kristu.

jest, aby se dály působením milosti napomáhající

a) v stavu posvěcující milosti Boží — čili aby je konal ospravedlněný, sice by se nekonaly ve spojení s Kristem. Jan 15, 4. Ezech. 18, 24. (Srov. též nauku o obcování Svatých),

b) aby nepocházely z příčin přirozených, ale nadpřirozených, t. j. takových, o kterých nás poučuje nauka Kristova.

Nejdokonalejší takovou příčinou aneb pohnutkou jest láska k Bohu, ta totiž, která jedná bez ohledu na odplatu.

— Ale skutky ty nejsou možny bez Kristem vydobyté milosti, tedy bez Krista. — Naopak; čím více dobrých skutků se činí, tím více se rozhlašuje, co Kristus v nás působí; tím větší jest jeho sláva.

Brání se námitce, že učením o neprospěšnosti dobrých skutků ubírá se křesťanu chuti je činiti — tím, že praví: Dobré skutky mají se konati z vděčnosti k Bohu.

Jaké to zase nedůslednosti. Nejprv učí Kalvín, že Bůh vše v člověku dělá; a Luther učí, že člověk svobodné vůle nemá

Ale přece jest to pravý z á s l u ž n ý dobrý skutek, jest-li stal se o h l e d e m n a o d p l a t u — a to sice proto, že tak učí Kristus Pán. Mat. 6, 3—4. Že však i tu, když se jedná více pro odplatu, jest láska k Bohu — ovšem nedokonalá — jest vidno z toho, že se tu přece jedná pro to, abychom Boha v nebesích svým p ř í t e l e m m ě l i.

— a pak se na ubohých, slabých lidech žádá, aby konali dobré skutky přece, a to ještě z n e j č i s t š í pohnutky, z v d ě č n o s t i !

Katolické učení je důsledné a moudré. Ono učí, že vůle je s e s l a b e n a a proto má zapotřebí posily milosti Boží. — Ale že je seslabena, hledí ji i tím posilnit, čím i K r i s t u s jí síly dodává — totiž nadějí na odplatu v nebesích. — Páni chtějí více uložití lidu slabému, než sám Kristus.

Ale lid si toho není tak vědom; i lid evangelický říká: Zaplať Pán Bůh — čteme tak i v jejich časopisech — ba i ve **zpěv-**

niku. (Zpěvník od III. gen. synodu schválený — píseň 326.) Jaká to zase důslednost?

5. Jest tedy mnoho zapotřebí k tomu, aby dobrý skutek byl záslužným v životě věčném; — a proto katolíci nemají tu žádné příčiny k lehkomyšlnému spolehání se na své skutky. Ale i kdyby všechny naše byly opravdu tak učiněny, jak dle katolické nauky zapotřebí jest, přece ještě máme pokorně říci: služebníci neužiteční jsme, co jsme byli povinni, učinili jsme. Luk. 17, 21. T. j. jsme povinni co možná nejdokonaleji zákon Boží plniti; Bůh není však povinen tak jako ku př. pán dělníku mzdu

Tím jest námitka p. p. Kozáka z Luk. 17, 21. vyvrácena.

dáti, ale z milosrdenství a z lásky k nám nás přece chce odměniti, jako otec děti.

O svátostech.

I.

Učení katolické.

1. Kristus Pán ustanovil jistá zevnější z n a m e n í — čili úkony a slova — s k r z e něž se nám milost Boží uděluje — a nazývají se s v á t o s t i.

Tak učila vždy církev, tak i svatí Otcové učí, a přirovnávají udílení milosti s k r z e ta znamení uzdravení slepce, s k r z e umytí v rybníku Siloë. — Uzdra-

Domněnky evangelíků.

V evangelických církvích mluví se též o svátostech — ale jsou to prý právě jen znamení — jako pečeti neb podpisy Boží — kterými se nám na srozumění dává a zpečetuje, že se nám dává hříchův odpuštění — z milosti.“ (Heidelb. katech.)

Toto učení plyne z toho, že se ospravedlnění děje skrze samu toliko víru, a že

vení to způsobil Pán Ježíš, ale kdyby se byl slepec neumyl, nebyl by to Pán způsobil; tak jest to ku př. i při křtu. Obmytí duše činí Duch svatý, ale s k r z e o b m y t í těla.

2. Takových znamení čili svátostí jest s e d m a s i c e : křest, bířmování, svátost ol-tářní, pokání, nemoc-ných pomazání, svě-cení kněžstva, stav manželský.

Písmo svaté se o všech zmiňuje (Mat. 28, 19. Skutk. ap. 8, 1—17. Mat. 26, 26. atd. Jan 20, 19—23. Jak. 5, 14. — II. Tim. 1, 6. — Ef. 5, 32.)

se při něm v duši nic neděje. (Sr. tu nauku.)

Jestliže však skrze „samu toliko víru“ se děje ospravedlnění a věřící si j i s t jest, že jest ospravedlněn — jsou vlastně svátosti zbytečny — a když se přece učí, že jsou — jest to opět nedů-slednost.

Luther a Kalvín z počátku kolísali, ko-lik mají svátostí učiti — nyní se evangeli-ckému lidu obyčejně říká, že jsou jen d v ě — totiž křest a ve-čeře Páně.

Ale když písmo sv. ještě ani sepsáno nebylo, udílelo se vždy v církvi s e d m svátostí. Důkazem toho nejjasnějším jest to, že církve na východě, které se záhy již v 4. a 5. století od obecné odtrhly — vždy s e d m svátostí udílely, jak jejich kostelní knihy svědčí, a které později ničeho od nenáviděné římské církve nepřijaly. Platí tu zásada, kterou v heidelbergském katechismu o křtu nemluvnátek mají, co vždy v církvi bylo, to jistojistě od apoštolů pochází.

Pan pastor Kozák z Čáslavi praví ve svých „rozdílech“, že církev římsko-katolická má o d 15. století vedle oněch dvou ještě pět svátostí.

V prvních pěti stoletích odtrhly se církve východní od římské a ty mají svátostí s e d m; církev řecká odtrhla se v devátém a ta má s e d m svátostí. Toť důkaz nad slunce jasnější, že od dob apoštolských je svátostí s e d m — a ne teprve od 15. století.

Tento strašný blud p. p. Kozáka měl by „konfirmandům“ čáslavským oči otevřítí!

Namítají dále, že v starém zákoně byly jen dvě (předznačné) svátosti — totiž ob-

řízka a beránek — a že tedy jen tyto dvě jsou vyplněny v novém.

Odpověď: Není pravda, že byly v starém zákoně jen dvě předznačné svátosti. Byloť na př. i kněžstvo starozákonní zvláštně posvěceno atd. A což asi značil ten sedmíramenný svícen v chrámě jerusalémském?

II.

O každé svátosti zvlášť.

Učení katolické.

Jak to vypadá u evangelíků.

1. a) Křest uděluje se (obmytím hlavy) vodou a slovy: Já tě křtím ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého.

Který p. pastor nevěří náležitě v tři božské osoby, ten sotva platně křtí. — Ubozí evangelíci!

b) Křest působí, že se z duše zahazuje hřích dědičný (u dospělých náležitě připravených též jejich osobní hříchy) a odpouští se všecken trest. Duše se r o d í k n a d p ř i r o z e n é m u ž i v o t u ; (Srov. učení o ospravedlnění) a vlévá se jí v í r a , n a d ě j e i l á s k a , a p r o t o m ů ž e i n e m l u v ň á t k o p o k ř t ě n o b ý t i .

Beze křtu není možno spasení dojíti.
Jan 3, 3.

2. B i ř m o v á n í děje se skládáním rukou a křížmem a působí, že člověk duchovně narozený stává se skrze Ducha sv. duchovně dospělým.

Sk. ap. 8, 1—17.
Tertullián, círk. spisovatel svědčí o pů-

V církvích evangelických upírá se vůbec, ač to Kristus zřejmě dí, že křest působí nové n a r o z e n í duše lidské.

Zdá se, že novější páni jen tak za ceremonii křest považují, kterou se dítě do církve přijímá. Jak to ale potom bude s dítětem, které umře dříve než může „vírou“ se ospravedlniti?

Na místo svátosti biřmování zavedena mezi evangelíky „konfirmace“, při které děti zkoušku z náboženství činí a slibují, že „čistému“ evangeliu věrny zůstanou. Jestliže kazatel při konfirmaci taky „ruce skládá“,

vodní apoštolské víře v tom ohledu, an dí: Vystoupivše z obmytí (křtu) mazáni býváme požehnaným pomazáním, tělesně sice plyne křížmo, ale duchovně prospívá, a ruka se skládá skrze požehnání přivolávajíc Ducha svatého.

Jak křest, tak i biřmování vtiskují duši nezrušitelný znak a přijímají se tedy jen jedenkrát v životě.

3. Nejsvětější Svátost oltářní.

a) Israelité na poušti jedli mannu, která byla též duchovním pokrmem jakýmsi.

Když totiž mannu jedli, požívali tím duchovně, (t. j. vírou a nadějí, že přijde Vykupitel nasytit duše) Krista. I. Kor.

neuděluje tím Ducha svatého, poněvadž není biskupem ani knězem.

10. Jedení manny bylo jakési starozákonní přijímání, předznak v přijímání v zákoně novém.

Pán Ježíš řekl tudíž k židům (Jan 6, 32.), že jim Mojžíš nedal chléb s nebe pravý, a doložil: Otcové vaši jedli mannu na poušti a zemřeli — vyložil potom, že jim dá chléb s nebe pravý — a tím že jest tělo jeho. A mnohokráte to opakoval řka: Tělo mé opravdu jest pokrm a krev má opravdu jest nápoj“ . . . Ba i to řekl: Kdo jí mne, živ bude pro mne. Jan 6.

Někteří nechtěli věřit, ale Petr s ostatními apoštoly věřili, že jim nějakým tajemným způsobem dá tělo své za pokrm.

b) Co slíbil, to splnil Pán při poslední večeři, řka: Vezměte a jezte, t o t o ť j e s t tělo mé, které se za vás vydává. Mar. 14, 22. Luk. 22, 18. A potom: T o t o ť j e s t k r e v m á n o v é h o z á k o n a, která za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. Mat. 26, 28.

Následkem toho věří od apoštolů vyučená církev, že Pán Ježíš podal své skutečné tělo a svou skutečnou krev.

To dotvrzuje svatý Pavel I. Kor. 10, 16. 11, 27—29. — toho svědky jsou svatí Otcové i nejstarší církve na východě. Ze všech aspoň jeden zde stůj, totiž svatý Ignatius,

V evangelických církvích — kalvínských, zwingliánských a ostatních krom původních lutherských, učí se, ač Pán Ježíš řekl: totot jest tělo mé — že to přece není jeho tělo, že to je jen znamení jeho těla anebo podobně. — Manna byla znamením: v novém zákoně přestala znamením, nastala skutečnost a Pán Ježíš řekl výslovně, že dá více než manna byla. (Jan 6.) — Evangelíci jsou nuceni věriti Kalvínovi, Zwinglimu, že po 15 set let církev od Pána Ježíše v tak hrozném bludu ponechána byla!! — a že Zwingli a t. d. teprv pravý výklad těch slov vynášel.

Katolíci však vě-

který už byl narozen, když Pán Ježíš ještě na světě byl, který některé apoštoly znal — ten píše, že svátost ta jest tělem našeho Spasitele Ježíše Krista.

c) Pamatovati jest, že církev obecná vždy věřila, že se (jakmile při svaté oběti řádně vysvěcený kněz ona slova Kristova vyřkne) podstata chleba mění v podstatu těla Páně a co se očím (a chuti) zdá býti i potom chlebem, to že jest jen jeho způsob.

douce, že se tak, jak oni věří, hned od počátku a povždy věřilo v obecné církvi a že skrze církev Duch svatý učí pravdě, mají víru svou, že ve Svátosti nejsvětější tělo Páně skutečně se podává, založenou na nezvratných základech, ne však na tom, co si myslí lidé, Kalvín a Zwingli, kterým Pán Ježíš Ducha sv. nepřislíbil.

Lutheránští evangelíci (snad) věří, že je ve „Svátosti“ tělo Páně, ale v chlebě, ne tedy proměnou — a pak, že je přítomno, až se požívá chléb a to v í r o u přijímajícího. — Ale toto, jak jest patrno, zcela nové učení, nelze z písma dovoditi; neřekl Pán:

Svědkiem tu budiž jmenován svatý Cyrill Jeruzalémský († 386), ten píše: To co se zdá býti chlebem není více chlebem, ač se to chuti tak zdá, a co zdá se býti vínem, není víno, ale Kristova krev (Katechése 4.)... Vodu ve víno proměnil — a nebylo by věrohodno, že víno ve krev proměnil.

V tom chlebě bude tělo Páně, až to budete požívatí — ale toť jest tělo mé.

P o z n á m k a: Neučí se, že je v „hostii“ Kristovo tělo s celou jeho hmotou, tak jako je naše tělo, které vidíme — ale že je přítomna jeho p o d s t a t a — a podstata jest něco neviditelného, tak jako ku př. život v rostlině, duše atd.

d) Církev učí, že je pod způsobou chleba přítomen c e l ý Kristus — ne tedy jen jeho tělo — a tak podobně i ve způsobě vína.

Někteří husité chtěli snad tvrditi, že pod způsobou chleba jest jen tělo Páně a pod způsobou vína jen jeho krev a proto tolik usilovali o přijímání pod obojí.

Kdyby se tvrdilo, že je ve způsobě chleba jen tělo Páně, bylo by to m r t v é tě l o, ale Pán Ježíš řekl: Totoť jest tělo mé, k t e r é z a v á s (na smrt) vydáno bude. I. Kor. 11, 24. dal tedy ž i v é tělo. V živém těle musí býti krev a duše, ale poněvadž s Kristovou duší sloučeno bylo Božství — věříme, že Pán podal s e b e c e l é h o, totiž člověka (tělo, krev i duši) a Boha. Proto řekl též Pán: Kdo jí m n e, živ bude pro mne. — Podobné to je s druhou způsobou. Tak se vždy věřilo v církvi. Svědkem toho jest sv. Augustin, an dí: Kristus s e b e v r u k o u nesl, když podáváje

Ale j e n tělo Páně nemůže býti přítomno ve způsobě chleba; byloť by to tělo mrtvé; krom toho písmo dí, Kristus vstav z mrtvých více neumírá (Řím. 6, 9.) a pak tělo bez krve není ani tělem, krev jest část těla.

Českým evangelíkům se říká, že jsou „synové Husa“ — ale o večeři Páně se nehlásá toto husitské učení, nýbrž vlastně učení německého falckraběte Bedřicha III., od něhož pochází „heidelberský“ katechismus.

své tělo, řekl: Totoť jest tělo mé. (Výklad žalmu 33.)

Z toho následují dvě věci a sice:

aa) Když přijímáme jen pod způsobou chleba přijímáme c e l é h o K r i s t a, tedy i jeho k r e v.

Proto se vždy v církvi obecné přijímalo i pod jednou způsobou — a za pravé a celé požívání těla i krve Páně se to považovalo.

bb) Poněvadž celý Kristus B ů h člověk ve „Svátosti“ jest přítomen, musíme se mu v ní k l a n ě t i. I to se vždy v církvi dalo. Píšeť svatý Augustin: Nikdo ono tělo ne-

Namítají, že se katolíkům nepodává večere Páně celá. — Naopak je pravda! Právě katolíkům se podobá Kristus celý, takže plní se slovo Páně: Kdo jí m n e, živ bude pro mne. — Evangelíci pak, ač dostávají i kalich, — nemají nic jiného, než c h l é b a v í n o. Hrozný ten rozdíl jest patrný.

Namítají, že pácháme modlářství, klaníme prý se chlebu. — My klaníme se Kristu, chleba tu — po proměně — více není.

požívá, leč by se byl dříve klaněl. (In ps. 98. n. 8.)

c) Účinky sv. přijímání v duši naší jsou naznačeny tím, co působí chléb v těle.

Chléb totiž

aa) s p o j u j e s e a j e d n o t í s t ě l e m — tak i Kristus s duší naší (i s tělem naším). Jan 6, 57.

bb) Chléb život těla udržuje — tak i Kristus v Nejsvětější Svátosti udržuje nadpřirozený život duše — chráníť ji s m r t e l n é h o h ř í c h u. (Jan 6, 54.)

cc) chléb zeslabené síly navrácí — tak i Nejsvětější Svátost h ř í c h y v š e d n í m i zeslabené duši — sílu navrácí.

Lid evangelický musíme upřímně litovati, reformace — domnělá oprava — církve připravila je o to nejdražší a nejvznešenější — totiž o podstatné spojení s Kristem tak blahodatně v duši působícím; na místo Krista, dala jim chléb a víno, které nemůže nic v duši působiti. (Pan pastor Kozák v Čáslavi učí ve svých „Rozdílech“, že Kristus je přítomen jen „pod oběma přirozeným způsobem.“

dd) Chléb — pokrm — má chuť — tak i tento „Chléb s nebe má všecku líbeznost v sobě“, jak zkušenost učí, jest to předtucha nebeské blaženosti.

Konečně „Svátost nejsvětější“ jest závdavkem a prostředkem života věčného a slavného z mrtvých vstání. Jan 6, 55.

— To je zcela nová víra. Přirozeným způsobem nemůže býti Kristus přítomen ve dvou způsobách, poněvadž by byl přítomen ve dvou kusech; přirozeným způsobem je každý člověk jeden celek — a pak přirozeným způsobem je tělo lidské přítomno s celou hmotou svou; přirozeným způsobem jest tělo lidské přítomno jen na jednom místě, ne tedy v chrámu Páně ve „večeři“ a taky v nebi. — Co to tedy za nové učení? Snad to pochází odtud, že p. pastor cítí, že ten pouhý „chléb a víno,“ jež podává, příliš málo ceny dodává té „svaté večeři Páně“ — a proto hledí

něco více o ní učit, jen že než by se podrobil církvi obecné, raději nové hrubé bludy vymýšlí).

P o z n á m k a: Církev obecná učí, že jest přetěžkým hříchem, svato-krádeží, přistoupení k stolu Páně ve smrtelném hříchu. I. Kor. 11, 27. 29.

4. Svátost pokání.

a) Kristus Pán měl moc odpouštěti hříchy tuto moc dal svým apoštolům, Jan 20, 19. atd.; poněvadž však církev do skonání světa bude trvati, a lidé až do skonání světa odpouštění hříchů budou potřebovati, udělili tuto moc svou apoštolové svým nástupcům, biskupům

Evangelíci taky bývají napomínáni, že nekajicní a pokrytci jedí a pijí sobě odsouzení. Jest však jisto, že hřích katolíků jest tu o mnoho hroznější.

V evangelických církvích kazatelové této moci nemají; oni jen ohlašují — odpouštění (přikrytí) hříchů. — Ale Pán Ježíš neřekl: Komu ohlásíte . . ., nýbrž kterým odpustíte. — Jest to Bohužel na místo svátosti pokání — na místo rozhřešování, v 16. století

a kněžím — a tito zase svým a tak to půjde až do skonání světa.

To jest též ta stará víra křesťanská, svědkem toho jest sv. Ambrož, an píše: Právo toto — hříchy odpouštěti — samým kněžím dáno jest.

takto vymyšleno, aby kazatelové přece něco dělali — ale dle nauky Lutherovy o ospravedlnění „skrže samu víru“ — jest to ohlašování zcela zbytečné — jest to planá „ceremonie.“

Namítají: Jen Bůh může odpouštěti hříchy.

O d p.: Jen Bůh je všemohoucí, a přece skrže lidi činil zázraky. — Tak i Bůh sám odpouští hříchy, ale skrže lidi; kdož mu může předpisovati?

b) Kněží, řádně vysvěceni a od biskupa posláni vykonávají tuto moc svou — oni totiž k a j i c n ý m k ř e s ť a n ů m h ř í c h y p o k ř t u s p á c h a n é o d p o u š t ě j í — a tím

u d ě l u j í s v á t o s ť
p o k á n í.

Kdo jest kajicným?
Kajicným jest, kdo
hříchů lituje, z nich
se knězi z p o v í d a t i
a z a ně (něco trpěti
čili) z a d o s t u č i n i t i
ochoten jest.

aa) O lítosti srovnej
nauku o ospravedlnění.

Evangelíkům se hlá-
sá, že se děje ospra-
vedlnění skrze „samu
toliko víru“ — a přece
se zase učí v heidel-
berském katechismu,
že pokání činiti, jest
hříchů želeť (čl. 89.)
— To jest opět jedna
nedůslednosť. Jsem-li
ospravedlněn skrze
„s a m u t o l i k o v í r u“
— nač ještě želení;
a mám-li ještě želeť,
pak to už není „sama
toliko víra.“ — Ale
odkud tato nedůsled-
nosť? Odtud, že celá
přirozenost naše a

bb) O z p o v ě d i.

Pán Ježíš řekl: Kterým odpustíte hříchy odpouštějíť se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou. Z toho jest nad slunce jasněji zřejmo, že kněz musí dříve vědět hříchy a celý vnitřní stav hříšníkův, aby věděl, má-li odpustiti nebo zadržeti — ale jinak se toho dozvědět nemůže, než když se hříšník vyzná.

Proto se vždy v obecné církvi zpověď knězi konala a žádána byla. Svědky toho jsou opět církve záhy od obecné odtržené, které

písmo zrovna křičí, že musí míti lítost, kdo chce dosáhnouti odpuštění, tak jest to i v rodinách, ve školách atd.

Namítá se, že jen Bohu vyznávatí se máme, jen ten prý odpouští hříchy.

O d p. Nepředpisuj si pyšně, jak ti Bůh má odpustiti; Bůh dal lidem moc odpouštět, lidem těm se vyznávej, Boha jsi urazil a ještě si sám ustanovuješ, jak si má odpustiti!!

(P. pastor Kozák ve svých „rozdílech“ si na tuto věc uvádí místo písma sv. I. Jan 1, 9. Jestliže pak budeme vyznávatí hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám je odpustil — a z toho dokazuje, že Bohu

zpověď mají a svatí Otcové. Tak dí sv. Jeronym: Biskup neb kněz — podle povinnosti své, když byl slyšel rozličné hříchy, ví komu má zadržeti nebo odpustiti. (In Matth. 16, 19.

p ř í m o hříchy vyznávati máme. Ale potom slovíčku „přímó“ nikde v tom textu ani stopy není, to si tam p. pastor ze své moci sám přidává. Katolíci se však v tak důležité věci nespolehají na libovolné výklady a přídávky do písem, nýbrž jako vždy tak i zde, na tu zásadu, že co se v církvi vždy učilo, to od apoštolů pochází (křest nemluvňátek) a skrze církev mluví D u c h s v a t ý; evangelíkům pak musí postačiti — člověk). Ovšem jest to pohodlnější nezpovídati se — ale zpovídati se jest b e z p e č n ě j š í — a když se jedná o celou věčnost, tu moudrý člověk volí raději to, co jest bezpečnější.

cc) Co se týká utrpení za hříchy, čili podnikání jistých kajících skutků, zvláště pak modlitby, . postu t. j. odříkání se všeho, co tělu lahodí, almužny, nebo jak se říká — z a d o s t u č i n ě n í, tu máme z písma, že Bůh trestá hříšníky trestem dvojím, věčným i časným ku př. Adama, Dayida. — Též máme z písma, že se má trpěti hříchy a to p o d p u š t ě n í h ř í c h ů. Joël 2, 12. II. Kor. 12, 14. Dan. 3, 27. Zcela tedy ve shodě s písmem svatým učí církev, že se skrze svátost pokání odpouští sice vina a trest věčný — a l e č a s n ý ž e s i m á k a ž d ý s á m v y t r p ě t i.

Mezi evangelíky se rozhláší, že křesťan ničeho více za hříchy trpěti nemusí, jelikož Kristus vše vytrpěl.

Ale zcela jinak učil a jednal svatý Pavel. Kol. 1, 24. I. Kor. 9, 27. II. Tim. 2, 11—12. (Srov. nauku o obcování Svatých).

Že však ty všechny skutky cenu mají jen proto, že se dějí skrze zásluhy Kristovy, tedy ve spojení s ním — není třeba již opakovati.

A proto se vždy ukládaly v církvi hříšníkům původně velmi tuhé — kající skutky na z a h l a z e n í t r e s t ů č a s n ý c h. Svatý Augustin tu svědčí: Přinucen jest člověk trpěti i po o d p u š t ě n í h ř í c h ů, aby nemyslel, že malá byla vina, kdyžby s ní i končil trest. (Tract. in Joann. 124, n. 8.)

e) Nemůže se věděti, mnoho-li trestu časného od Boha usouzeného zahladiti lze kajícími skutky buď od církve uloženými anebo dobrovolně konanými a proto církev těm, kteří jisté od ní uložené skutky dobré — modlitbu, půst, almužnu — vykonali, odpouští mnohdy i

Snad žádný článek víry tolik nebyl a není tupen, jako toto učení církve obecné.

Namítá se:

1. Odpustky prý se prodávají za peníze.

Almužna dle písma zahlazuje hříchy (t. j. časné tresty za hříchy) Dan. 4, 24. — a proto se lidu katolickému na ten úmysl ukládá;

časné tresty majíc k tomu moc od Pána Ježíše, který řekl: C o k o l i v — tedy vše — rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi.

A to odpuštění časných trestů nazývá se udílení o d p u s t k ů.

To odpuštění neděje se, jak patrno, na základě toho, co kdo z nás vykonal, ale na základě zasluh Kristových a na základě toho, co Svatí spolu s Kristem a skrze Krista trpěli a podnikali za hříchy, ač nemuseli.

almužnou pak jest každý dar, ať jej dáme chudému přímo anebo lidstvu vůbec na kostel, ústav atd. V tom tedy nic neslušného není. Jest-li při tom někteří katolíci něco neslušného učinili — to neschvaluje církev; — a co odpůrci církve v tom ohledu vymysleli a přehnali — to jako lež odmítáme.

2. Papež prý se dělá Bohem, an prý chce rozkazovati, která duše má jíti z očistce.

O d p.: Ejhle! Jak potupně se mluví o našich člancích víry! — Papež má moc rozvazovati, t. j. odpouštěti časné tresty, ale jen ž i v ý m n a z e m i. Poněvadž ale za mrtvé se modliti a

jiné dobré skutky konati máme, jest možno **prositi Boha**, aby to, co těmi odpustky dobrého získáno bylo — duším v očistci věnovati ráčil.

5. S v á t o s ť (p o s l e d n í h o) p o m a z á n í n e m o c n ý c h.

Svatý Jakub píše: Stůně-li kdo z vás, uveďž kněží církve, a ať se modlí nad ním, mažíce jej olejem ve jménu Páně a modlitba víry u z d r a v í n e m o c n é h o, a p o l e h č í ť j e m u P á n a j e s t l i ž e j e s t v h ř í š í c h, b u d o u m u o d p u š t ě n y. (Jak. 5, 14.)

Na základě těchto slov považuje svatá církev obecná za souhlasu všech církví na východě pomazání nemocných za svátost.

Evangelické církve všecky zavrhuji tuto svátost. Práví, že prý to byl jen dar uzdravování nemocných za časů apoštolských — a ten potom přestal. Ale sv. Jakub praví, že budou o d p u š t ě n y h ř í c h y — to není uzdravení tělesné. — Jest to opět jeden libovolný výklad písma sv., který (v církvi nikdy před tím nebyl a který) připravil nemocné evangelíky o veliké milosti.

Svátost ta jest:

1. doplňkem svátostí pokání — jelikož zahlazuje h ř í c h y (i těžké, jestliže se jich nemocný ještě po zpovědi dopustil, ale na ně zapomněv více se nezpovídá — třebaš měl lítost jen nedokonalou) a n á s l e d k y jich ku p. náklonnost k nim atd.

2. přípravou na věčnost — jelikož právě hříchy dokonaleji zahlazuje, ale nemocnému i p o l e h č u j e, aby se smrti a soudu nelekal;

3. útěchou nemocných — jelikož dodává ulehčení v nemoci a je-li to vůle Boží i uzdravení tělesného.

Jaká to láska našeho Spasitele!

6. Svěcení kněžstva.

Jisto jest z písma, že sv. Pavel kněžskou svou moc dal skrze skládání rukou Timotheovi a s ní milost do duše. II. Tim. 1, 6—7.

Tak se vždy udělovala svátost svěcení kněžstva. Výslovně dí na př. sv. Augustin, že svěcení na kněžství jest svátost a že se smí jako křest jen jedenkrát udíleti.

Jisto jest též i z písma i ze svědectví svatých otců, že vždy byly tři stupně kněžství v církvi — totiž biskupství, kněžství a jáhenství.

(Srov. učení o církvi. II. 4.)

7. Svátost manželství.

Evangelíci žádných kněží — nástupců apoštolských nemají. Jejich kazatelové jsou tolik jako každý jiný křesťan. — Jestliže pak p. superintendent na nastávající kazalé „ruce skládá“ — tu to není svátost — je to pouhá ceremonie, která žádné moci nedává; poněvadž p. superintendent nástupcem apoštolů není a sám žádné moci nemá.

Lid evangelický — neuměje činiti rozdíl — mluví též „o svěcení“ na kazatelství.

a) Sv. Pavel učí, že manželství je „t a-
j e m s t v í v e l i k é
v K r i s t u a v c í r-
k v i.“ Ef. 5, 32.

Proto církev obec-
ná považuje manžel-
ství křesťanů za obraz
sjednocení Krista s cír-
kví. Kristus však cír-
kev p o s v ě c u j e,
proto věříme, že i
manželství křesťanů
je vzájemně p o s v ě-
c u j e, milost nad-
přirozenou jejich lásce
uděluje — a že tedy
jest s v á t o s t í.

Tak bylo vždy v cír-
kvi obecně věřeno.
Svědky toho jsou opět
církev východní a sv.
Otcové. Svatý Ambrož
dí: kdo cizoloží m i-
l o s t ruší a — s v á-
t o s t i nebeské ztrácí
účastenství.

Luther manželství
nesmírně potupil, ač i
židé i pohané v man-
želství nějakou nábo-
ženskou posvátností
tušili. — Vyslovilť
se, že je manžel-
ství tolik, jako každý
obyčejný obchod.

Ale evangelíci ny-
nější — puzení při-
rozeným náboženským
citem — přece man-
želství uzavírají s ná-
boženskými obřady —
ale ty „oddavky“ ne-
uznávají kazatelové
za žádnou svátost.
Nevědomé katolíky to
pak svádí k tomu,
že nevidí žádného roz-
dílu mezi oddavkami
před kazatelem evan-
gelickým a svátostí
katolickou.

b) Manželství jest sňatek jen jediného muže s jedinou ženou.

Mar. 10, 2—12. Luk. 16, 18. I. Korinth. 7, 10—11.

c) Manželství křesťanů řádně uzavřené jest nerozlučitelné — leč smrtí.

Mar. 10, 2—12. Luk. 16, 18. I. Korint. 7, 10—11.

Luther však dovolil r. 1539. Filipu hesenskému míti **dvě** ženy!

V evangelických církvích — kde tomu světská moc nebrání — oddávají kazatelové mnohé s jinými, třebaž žena jejich a nebo muž jejich první ještě byl živ pro mnohé příčiny. — Manželství tedy jest u nich rozlučitelné. — Jak zle jsou na tom ženy — jak zle obzvláště nerozumné katoličky, které si berou evangelíky.

Svědomitější kazatelové rozlučují manželství jen pro cizoložství, dovoláva-

jíce se sv. Matouše 19, 5—9.

Církev katolická do-
voluje v tom případě
jen propuštění ženy
cizoložné anebo od-
loučení se od muže
cizoložného — ale ne
tak, aby se odloučená
strana vdáti neb ože-
niti mohla.

Soudí totiž zcela
správně, že Kristus
dovolil sice takovéto
propuštění, ne však
nové oddavky, jelikož
by tím spustlí man-
želé cizoložství
s c h v á l n ě p á c h a-
li, aby se s jinými
vzítí mohli. Že by
Kristus podpo-
roval nemrav-
nost a divokost
mravů, nelze vě-
řiti.

á) Poněvadž man-
želství jest svátost,

má církev tu moc stanoviti zákony, kterými se věřící při uzavírání sňatků řídití mají.

Sňatků smíšených t. j. sňatků katolíků s evangelickami a naopak — církev neschvaluje. Předně proto, že přijímati svátosti s někým, kdo v ni nevěří, jest veliké její zneuctění; pak proto, že manželství jest sjednocení duší — ale jak mohou býti sjednoceny duše, když v nejdůležitějším to jest v náboženství sjednoceny nejsou? Dále pak učí zkušenost, že katolická strana v smíšeném sňatku buď zvlažní, ba i odpadá, aneb pro víru často trpí — děti pak buď vydává

církvi jiné — anebo
jim přece pravého
katolického vycho-
vání dáti nemůže.
(Ostatní čti v „Kříže
a kalichy“ od str.
41.

O bohoslužbě.

I. V církvi katolické
koná se bohoslužba,
aby Bůh byl c t ě n,
a aby se č l o v ě k u
m i l o s t i B o ž í do-
stávalo.

Koná pak se boho-
služba s l o v y (mo-
dlitbou, zpěvem, ká-
zaním) a l e i ú k o n y
(klekáním a jinými
znameními) a n á-
z n a k y (ku př. svíce,
kříž atd.)

Tak to činí církev,
poněvadž člověk co

Evangelické církve
v zásadě zavrhnoují
úkony — obřady čili
ceremonie — s l o v o
— kázání a zpěv —
je prý to, čím se boho-
služba konati má.

V skutečnosti pak
přece ú k o n y, c e r e-
m o n i e konají — ne-

u v n i t ě cítí, nejen slovy, ale i jinak (tváří, posuňky) úkony i náznaky dle své přirozenosti projevovati nucen jest. — Tak to činil sám Kristus Pán, svatí apoštolové a církve původní. — Úkony některé, kterými se nám milost uděluje, Kristus Pán v ý s l o v ě nařídil, ku př. obmytí při křtu.

Konečně i tomu zkušenost učí, že se konáním náboženských úkonů — čili obřadů nábožnost v srdci též probouzí a rozmáhá.

mohouť si pomoci, přirozenost to žádá, ku př. sklánějí hlavu, když vejdou do kostela, skládají ruce nad mrtvolami atd.

Že však přece skoro jen „slovo“ mají, jest bohoslužba jejich příliš jednotvárná a nedojemná.

N a m í t a j í — že bohoslužba má se konati v duchu a v pravdě a ne ceremoniemi. Kdyby se konala bohoslužba jen ceremoniemi, měli by pravdu; ale Pán Ježíš, který nařídil, abychom se modlili v duchu a v pravdě, s á m c e r e m o n i e konal, ku př. umytí nohou — a proč? Právě proto, aby nábožné smýšlení probudil, a aby se pak

bohoslužba (oběť a večeře Páně) konala v duchu a v pravdě. — Církev obecná se tedy drží i v tom ohledu Pána Ježíše; nařizuje úkony, kterými nábožnost probouzí, učí však, že jen ten se opravdu modlí, kdo se modlí též duchem; katolík pak je v tom ohledu církve poslušen.

II. Hlavní úkon bohoslužebný v církvi obecné jest svatá oběť těla i krve Páně, které se říká mše svatá.

1. Vždy a všickni národové konali bohoslužbu obětí. Lidé jsouce si vědomi, že Bůh všeho jest pánem a od Boha že všechno mají — a jen od Boha vše dosáhnouti mohou,

Evangelíci oběti nemají ve své bohoslužbě. U nich je hlavní věcí kázání — ostatně pak mají zpěv a modlitbu, na konec „ceremonií“, kterou kazatel požehnání uděluje. Někdy slaví pak krom toho způsobem svým „večeři Páně.“

Evangelické náboženství jest téměř jediné náboženství, které

nějakou věc (obilí, chléb, zvíře) Bohu jako dar podali a zničili, ukazujíce tím, že ne jim, ale Bohu to patří. Když chtěli tím podáním a zničením onoho daru ukázati, že Bůh jest nejvyšší všeho pán, byla to oběť úcty čili chvály; chtěli-li tím ukázati, že od Boha vše mají, byla to oběť díků; a chtěli-li od Boha něco dosáhnouti, byla to oběť prosby.

Když pak padli do hříchu, uznávali, že zasluhují trest smrti, chtěli však ten trest od sebe odvrátiti, Boha usmířiti, a konali též oběť; usmrtili na místo sebe zvíře — a to byla oběť smíru — oběť za hřích.

nekoná oběť. Chtí se z této nápadné věci omluviti tím, že praví:

a) že Kristus všem obětem konec učinil, jednu oběť na kříži obětovav. („Rozdíly“ p. pastora Kozáka) a uvádí si na to texty z ep. k Židům: 7, 27. 9, 12. 9, 25—28. 10, 12.

V těchto místech není však řečeno, co se od evangelíků namítá, že by totiž Kristus obětem konec učinil. Naopak! Právě ta epištola k Židům učí tomu, čemu učí církve obecná, totiž, že tou jedinou obětí na kříži Kristus na vždy za hříchy naše zadostučinil; že však byl a jest též knězem podle řádu Melchi-

V starém zákoně se též konaly oběti, mnohé z přímého rozkazu Božího a sice oběti chvály, díků i prosby, a ty se nazývaly „p o k o j n ý m i“ — a pak i o b ě t i z a h ř í c h, s m í r n é.

U všech národů i v starém zákoně podivnou shledáváme při obětech věc. Při obětech „p o k o j n ý c h“ konala se obětní h o s t i n a — přijímání, t. j. požívání části obětovaného daru; lidé se tím chtěli domoci nějakého spojení, sjednocení s Božstvem. Při oběti za h ř í c h obětní hostiny nebylo.

Starozákonní oběti měly pak ještě tu zvláštnost, že mnoho věků napřed — jako prorocky — ukazovaly

s e d e c h o v a. (Srovnej níže učení katolické v tomto spisku pod. 2 a 3.)

b) Heidelberský katechismus praví o církvi katolické, že učí, že není dosti na oběti na kříži, nýbrž že ani živý ani mrtvý odpuštění hříchů skrze utrpení Kristovo, leč by ještě každodenně od kněží mši čítajících za ně obětován byl.

Tomu církev katolická neučí, odpuštění hříchů se dosahuje jen jedině s k r z e o b ě t K r i s t o v u n a k ř í ž i, ku př. malé dívky dostávají odpuštění hříchu dědičného křtem skrze Kristovu smrt — a za ně se ani mše sv. sloužiti nesmí.

na tu oběť, kterou Vykupitel vykoná, až přijde, čili byly to oběti předznačné.

Z těch předznačných obzvláště paměti-hodná jest ta, kterou podal Melchisedech, král a kněz; pravíť o něm písmo svaté, že v y n e s l c h l é b a v í n o, neboť byl k n ě z e m Boha nejvyššího. Gen. 14, 18.

Pak nad míru důležitá jest oběť velikonočního beránka. Pamatovati o ní jest to, že poprvé (v Egyptě) byla obětí výkupnou za h ř í c h (srovnej bibl. děje o tom); ostatně pak byla obětí „pokojnou“ (chvála, dík, prosba), aby tak zvláštní milostné sjednocení lidu israelského

Heidelberský katechismus tedy obsahuje buď lež, nebo hrozný blud z nevědomosti plynoucí.

s Bohem naznačováno bylo.

3. Pán Ježíš vyplnil tyto předznaky. Učinil se velikonočním Beránkem za nás se obětovav (I. Kor. 5, 7.)

A sice učinil se

a) obětí z a h ř í c h
— smírnou — výkupnou když j e d e n-
k r á t e (pro vždy)
n a k ř í ž i z a n á s
umřel. Žid. 9, 25—28.

b) obětí p o k o j-
n o u (hlavně c h v á l a
Boží, dík a prosba)
s o b ě t n í h o s t i-
n o u. Při oběti kříže
nebylo obětní hostiny,
bylať to hlavně oběť
z a h ř í c h.

Ale poněvadž Beránek velkonoční byl požíván, vykonal i ustanovil Pán Ježíš též o b ě ť, při které byl a bývá po ž í v á n.

A tím spolu vyplnil i to, co Melchisede- chova oběť předzna- čovala. Ta dala se podáním chleba a vína — a proto Pán Ježíš při poslední večeři vzal chléb a víno — ten chléb a to víno, který ovšem ihned na to byl tělem a krví jeho — od obecného chleba a vína odděliv pro oběť zasvětil a Bohu Otci **podal** — požehnal totiž chléb a dobrořečil. — Když pak obé proměnil — a sice chléb ve své t ě l o (živé) a víno ve svou k r e v (živou) — tím vykonal **zničení** daru obětního, jelikož tu Bohu Otci ono své zničení na kříži, při kterémž se krev od těla oddělila — před- stavil. — Řekl totiž:

Totoť jest tělo mé,
které se za vás d á v á
(v oběť, na smrt) —
totoť jest krev má,
která za vás vylita
b u d e. Jest ovšem ve
způsobě chleba celý a
živý Kristus a tak i
ve způsobě vína (srov.
nauku o „Svátosti“)
ale tím, že nad chle-
bem, řekl totoť jest
tělo mé — připomenul
více své tělo — a že
nad vínem řekl: Totoť
jest krev má — při-
pomenul více krev
svou — a tak tím
dvojím proměněním
oddělení krve od těla
čili své zničení před-
stavil.

Když tedy dar
obětní p o d a l a z n i-
č i l — byl na konec
i p o ž í v á n — a tak
Pán náš ustanovil oběť
pokojnou nového zá-

kona, při níž sám je darem obětním ve způsobě chleba a vína.

Že tomu tak je, vysvětluje z toho, že David prorožkoval, že bude Kristus knězem podle řádu Melchisedechova — a že sv. Pavel výslovně praví — že tím knězem Pán byl. Knězem jest však jen ten, kdo oběť koná. Knězem podle řádu Melchisedechova nestal se však Kristus na kříži — tam nebylo chleba ni vína, ale u večer před svou smrtí, když chléb a víno do svých rukou vzal.

Tato pak pokojná oběť nového zákona jmenuje se mše svatá.

3. Pán řekl: To činíte na mou památku

— a proto svatí apoštolové — a nástupcové jejich, biskupové a kněži konají a konati budou tu oběť až do konce světa.

Že se tak opravdu dělo hned od apoštolů, toho svědky jsou všechny východní církve a svatí Otcové. Slyšme aspoň sv. Ireneje, ten dí, že Kristus při poslední večeři „nové učil oběti nového zákona, kterouž církev od apoštolů přijavši po veškerém světě vzdává Bohu.“ (Proti kacířům IV. 17, 5.)

4. Oběť tu — ten nejdůležitější a převeliký úkon bohoslužebný — koná církev obecná — i tímtež řádem a v p o d s t a t ě i t ě m i t ě ž ú k o n y — obřady — j a k o

Evangelické církve se domýšlejí, že mají ony právě bohoslužbu apoštolskou, t. j. takovou, jako ji konali svatí apoštolové. Svědectví písem i spisovatelů církevních (zde

se to původně
d á l o.

Toho svědkem sv.
Justin, který císaři
římskému na obranu
křesťanů bohoslužbu
křesťanů popisuje.

Líčí nám, že se
konala

a) příprava k oběti
— po některých zpě-
vech neb modlitbách
čtlo se písmo svaté
a biskup kázal —
u nás před obětí totéž
se děje, čte se po ně-
kterých modlitbách
„epištola a evan-
gelium“ — a v ne-
děli se k á ž e.

b) Chléb a víno
přineslo se na oltář
a podalo se Bohu —
to se děje u nás „obě-
továním“ a konány
jsou rozličné modlitby,
též za biskupy, za cí-

vedle pod 3. a 4.
uvedená) ukazují, že
tomu tak není, jelikož
nemají o b ě t i — a
p r o m ě n y c h l e b a
a v í n a v t ě l o a k r e v
Páně — totiž hlavní
a nejdůležitější věc,
kdežto církev obecná
tuto věc má, a krom
toho i v p o d s t a t ě
t y t é ž o b ř a d y, jak
původně byly zave-
vedeny. Evangelická
bohoslužba jest jakási
zřícenina apoštolské
bohoslužby; — ně-
které církve lutherské
podržely více obřadů,
nejméně kalvínské.
Těm zůstalo něco z té
naší přípravné části
— čtení písem totiž
a kázání —; večere
Páně jejich (bez oběti)
jest stínem jakýmsi
toho pravého účasten-
ství v oběti oné „po-

saře atd. — což se podnes děje.

c) Na to kněz vykonal tajemnou proměnu chleba a vína — tak jest až podnes, představuje se tím dnes jako tehdáž zničení daru obětního, Krista.

d) Na to po jistých modlitbách přípravných (Otče náš, Běránku Boží) — konala se a koná obětní hostina, přijímání darů — aspoň od kněze, často též hoďuje lid.

Toť zajisté veliká radost pro katolíka. že má bohoslužbu a oběť předrahou, jak ji konal Pán Ježíš a svatí apoštolové.

kojně“, kterou Kristus Pán u večer před svou smrtí konal; stínem, pravíme, že to jest, poněvadž pouhý chléb a pouhé víno na místo Krista Pána se podává.

6. Obětí touto, ač pokojna jest, koná se ustavičné slavení a

Tím co zde (pod 6.) řečeno jest, vyvrací se též námitka, že

p o d á v á n í o b ě t i
P á n ě n a k ř í ž i ;
tentýž Beránek velko-
noční byl a jest jak
v starém, tak i novém
nejprv jednou pro
vždy — obětí za hřích
(na kříži) a pak na
věky obětí pokojnou.

Budiž stále pamato-
váno : Proto že ta oběť
naše ustavičné podá-
vání a slavení oběti
na kříži jest, musí
se díti ve způsobě
d v o j í , aby se ono
oddělení krve od těla
představovalo ; k úča-
stnění se v hostině
obětní, při níž má dle
náznaku starého zá-
kona — celý a n e-
r o z d ě l e n ý Beránek
býti požíván — po-
stačí způsobu j e d n a
— poněvadž v ní ten
celý a nerozdělený
Beránek, náš, Ježíš

„mše“ jest zapírání
oběti kříže.

Naopak ! Mše svatá
jest stále její vyzná-
vání a rozhlašování
či raději ustavičné
podávání této oběti
Bohu Otci.

Evangelíci prý tu
oběť na kříži podávají
Bohu „v duchu“ —
(snad když prosí, aby
skrze ni dosáhli mi-
losti od Boha) — cír-
kev obecná krom toho
ji podává též v p r a-
v d ě — t. j. skutečně.
Tak to chtěl Kristus,
tak to činila vždy
církev.

Kristus. Bůh - člověk jest přítomen, takže se toho sjednocení s Božstvem, jehož se lidé obětní hostinou domáhali, tím naším přijímáním způsobem podivuhodným dokonale dosahuje.

7. Poněvadž oběť tato „pokojná“ jest, vzdává se jejím konáním Bohu nejvyšší čest a chvála — neboť toť zajisté nejvyšší vyhlášení moci Boží, když sám Bůh-člověk se před Otcem svým ničí — sebe jako za nic vyhláší; vzdává se i díky nejdokonaleji — neboť čím lze lépe díky, vděčnost vyjádřiti, než podáním daru, jímž sám Bůh-člověk jest, jímž jeho předrahá

Z tohoto (zde pod 7.) jest patrné, že bohoslužbu katolickou (i řeckou a východních křesťanů, pokud jejich kněžstvo platně jest vysvěceno) nenahradí žádná modlitba, ani píseň, ani kázání.

Modlitbou atd. velebí Boha člověk, obětí naší Bůh-člověk ustavičným sebeobětováním.

krev jest — to pro nás nejdražší. Jest pak i oběť ta nejdokonalejší p r o s b o u — či může býti mocnější prosby, jako když skrze Krista — skrze jeho drahou krev prosíme ?

Ze všech milostí, o něž nejvíce prositi máme, jest zajisté nejdůležitější o d p u š t ě n í h ř í c h ů.

Kristus Pán za hříchů naše zadostučinil jen obětí na kříži, a jen skrze tuto oběť lze tedy o d p u š t ě n í h ř í c h ů dosáhnouti. — Ale my sami musíme (srovnej nauku o ospravedlnění a svátosti pokání) býti kajicni — a k tomu jest zapotřebí milosti Boží

napomáhající ; tuto milost může nám tedy vyprositi ta oběť „pokojná“, abychom pak pravé pokání učiniti mohli. — V tom tedy smyslu pomáhá nám oběť oltáře naše i k o d p u š t ě n í h ř í c h ů.

Co pak se týká č a s n ý c h trestů po odpuštění hříchů zbylých — prosíme obětí naší prosebnou, aby je Pán Bůh zásluhami Kristovými, na kříži vydobytými zahladiti ráčil. — A to jest příčina, proč se oběť ta koná i za d u š e v o č i s t c i. Poněvadž pak vůbec prosebná jest, můžeme jí obětovati, ať cokoliv vůli Boží se nepřícícího komukoliv vyprositi chceme. Jen za ty, kteří nejsou

v obcování Svatých, za zavržené, se už ta oběť nekoná. Ne-
koná se též — aspoň
ne zjevně — za ty
mrtvé, kteří katolíky
nebyli — aby se tím
lidu nehlásalo, že je
víra jako víra.

Za Svaté v nebi se
nekoná, ti již přímlyvy
nižádné nepotřebují.
Podává se jen B o h u,
nikoliv pak Svatým.
Jest však dovoleno,
Boha za to chváliti
anebo mu děkovati,
co Kristus Pán ve
Svatých způsobil a
Svatým udělil, a když
to se děje obětí, tu
se říká, že se koná mše
svatá ke cti Svatých.

8. Modlitby při sva-
té oběti (a též při
některých, po ní nej-
důležitějších úkonech)
koná kněz v církvi

Tento obyčej se
v církvích evāngeli-
ckých zavrhl.

Tím více se tím
rozdrobení evangelíků

naší jazykem latinským.

Vyjadřuje se tím a udržuje jednotu a obecnost církve, v které všickni národové v jedno sloučení jsou.

Katolík pomocí modlitební knížky — ponevadž vidí, co se děje u oltáře — říká podobné modlitby, jako kněz. Má pak z toho tu výhodu, že je po celém světě všude doma v kostele církve své.

Roucha, jakých užívají kněží katoličtí při bohoslužbě, jsou na základě písma sv. (starého zákona) v církvi rozkázána.

v rozličné církve ukazuje — ano ani v téže církvi pranic obyčejný evangelík nemá, čemu by rozuměl, když se nachází v krajině, kde se jeho řečí nemluví. — Hluchý evangelík rovněž nic platen není ve svém kostele. Ostatně tolik co evangelíci — totiž kázání, píseň a modlitba — mají katolíci též ve svém jazyku — ba o mnoho více — totiž zpověď — ale co my drahocenného máme krom toho, totiž to nejduležitější, oběť, tělo Páně — a pravé svátosti — toho nemají evangelíci. Lehko tedy uhodnouti, kdo má více i při té latině.

III. K bohoslužbě katolické patří — chceme aspoň nejdůležitější věci vytknouti:

1. Přechovávání nej-
světější Svátosti v
c h r á m e c h — ná-
ležitě jí uctívání —
a požehnání jí udě-
lované.

To vše se děje na základě toho, že ve způsobě chleba jest přítomen Kristus, Bůh - č l o v ě k. Tím nabývá chrám náš ne-smírné ceny, jest v pravdě sí d l e m B o ž í m — a katolík každé chvíle může tu vážití sílu a útěchu z modliteb před Kri- stem, tak blízko pří- tomným. — Jen kdo to zkusil — ten to ví.

Přechovávání Nej-
světější Svátosti jest

Evangelický chrám jest zbaven této pří-
tomnosti Kristovy —
a proto zbožnému a
uvědomělému katolíku
jest v chrámě takovém
teskno — schází tam
to, po čem srdce lid-
ské tolik touží — totiž
přítomnost Kristova.
Chrám evangelický
není tedy v pravdě
stánkem Božím a není
v něm vyplněno to,
co v starém zákoně
naznačeno bylo obla-
kem, jenž do chráma
sestoupil — bylať to
zvláštní — nejen oby-
čejná přítomnost Boží
— takže chrám jeru-
salemský s t a r o z á-
k o n n í více měl

obyčejem tak starým, jako církev sama, rovněž i klanění se Kristu, v ní přítomnému.

Nádoba, v kteréž se přechovává — kalich s víčkem a bílým závojem — nazývá se ciborium; velká nádoba, v které se způsobá chleba vidí a i na průvod nosí — nazývá se monstrance; skříň na oltáři pro Nejsvětější Svátost — svatostánek. K vyznačení naší úcty ku Kristu přítomnému hoří ustavičně lampa u svatostánku. „Při požehnání“ Nejsvětější Svátostí žehná zajisté sám Kristus Pán lidu svému.

2. R ů ž e n e c — jest modlitba, při které si některé události ze života Páně a Panny

v tomto ohledu, než chrám evangelický.

Modlitba, ta jest u evangelíků (a spustlých katolíků) velice potupena — avšak

Marie — říkáme jim „tajemství“ — připomínáme anebo o nich přemýšlíme dobrá předsevzetí činíce — a pak Otče náš, desetkrát Zdrávas — a na to Sláva Otci atd. říkáme.

Kdo je ctitelem Pána Ježíše a Panny Marie nevidí v růženci nic neslušného.

3. Veřejné průvody — dějí se proto, že má člověk potřebu to, co v srdci cítí, i veřejně projevit a vyznati; křesťan tím přemáhá falešný stud za svou víru a cvičí se v snášení posměchu pro víru svou.

4. Pouti jsou buď celé průvody aneb

mluví o něčem, čeho neznají.

I nejvýtečnější a nejučenější mužové modlí se růženec; jsouť to ovšem lidé, kteří se svou učeností spojují velikou pokoru!

Časté opakování Otčenáše a Zdrávasu jest následováním Krista Pána, který též třikrát tutéž řeč říkal — a žalmů i písní některých z písma sv.

Evangelíci průvody zavrhlí; ale při pohřbech je přece mají — a malé průvodky od fary do chrámu při svých slavnostech už zase mají. — Zapomněli, že Pán Ježíš sám si slavný průvod vystrojil.

Pouti evangelíci zavrhuje; žádné místo

aspoň cesta podniknutá na vzdálenější posvátná místa.

prý nedává modlitbě zvláštní moci“. Tak p. pastor Kozák.

Tu se opět mluví o něčem, co se nezná.

Co je denně, to sevšední — a proto ob čas jíti jinam, kde mne dojíká krásný chrám, pěkné kázání, příklad jiných — neškodí — to jest to právě, co působí, že se modlitba koná lépe než doma — a tak „více moci“ má. — O výhodě, jaká plyne z vyzpovídání se neznámému knězi nemají „páni kazatelové“ ani dost malého pojmu.

Krom toho dojíká jistě více ono místo, kde se stalo něco v náboženském ohledu znamenitého, ku př. Jerusaleým, stará Bole-

slav atd. — a pak jen umíněnost a slepota může upírat, že Bůh na některém místě opravdu divy učinil. (Lúrdy, Phillipsdorf atd.)

Ostatně putují i evangelíci (anebo špatní katolíci) též — jen že tam, kde se posilují v odporu proti obecné církvi.

5. Ctění o b r a z ů.

Tu jest dvojí výstřednosti se varovati a sice k l a n ě n í se obrazům — což činili pohané, majíce obrazy za Bohy — a ú p l n ě ho zavrhování obrazů, což dělají zvláště kalvínští.

Evangelíci praví, že se ctěním obrazů bohoslužba stává „nečistou“ (P. Heřm. z Tardy) a viní katolíky z modlářství. — Zapomínají, že chtí tedy býti m o u d ř e j š í n e ž s á m B ů h !! který modloslužbu zapověděl, ale přece dva cherubíny zlaté k vyznačení posvátnosti místa do chrámu dáti

velel. — Pykají za toto přehánění tím, že chrámy jejich jsou pusté a prázdné.

6. Ctění svatého kříže.

Od počátku — návodem sv. apoštolů — bylo v úctě toto svaté znamení, a křesťané i v nejstarších dobách církve se jím — ba ještě více, než nyní katolíci — znamenali, a při bohoslužbě vždy ho bylo užíváno; teprve v 16. století povstalo se proti tomu.

Lutherští kříž v kostelích podrželi. — Mezi českými kalvinisty jest nepochopitelný odpor proti kříži — až i nenávisť!

Odznakem jejich jest kalich! — V kalichu Kristus Pán neumřel, ale na kříži — a proto svatý Pavel chlubí se v kříži Krista Pána.

Ostatně má-li se kdo chlubit kalichem, to by byli zase katolíci; (srovnej učení o oběti) — patrně jest, že kalich „evangelíků“ českých jest odznakem vzpoury a

odpadu od církve
obecné.

7. Ctění o s t a t k ů.

Ctění ostatků — částek těl neb věcí, jež Svatým náležely — jest tak staré, jako církev. Křesťané totiž vždy těla a krev mučenníků za drahocenné poklady považovali — na hrobech svatých mučenníků s v a t o u o b ě ť konali — a to tím více, jelikož, jak dějiny svědčí — ku př. sv. Augustin — Bůh všemohoucí u hrobů svých Svatých, anebo skrze ostatky Svatých divy činil a činí. (Jazyk sv. Jana. Srov. kříže a kalichy.)

Evangelíci nectí ostatků Svatých katolických — za to však ctí ostatky a hroby těch, kteří proti církvi obecné vystoupili.

(P. p. Kozák vyhlašuje ctění ostatků — reliquií — za hrubé modlářství. — Tím se dopouští proti nám hrubé pomluvy, jelikož o nás tvrdí, čeho nečiníme — my totiž ostatky Svatých za „bohy“ nemáme — ale činíme ostatkům Svatých nejprv to, co i divoch mnohý činí, když s úctou se chová k mrtvému tělu lidskému a pak zvláště to, co církev vždy činila tělům mučenníkův, protože v těch

tělech s Kristem
spolu trpěli a
s ním spolu bu-
dou oslaveni.

MODLITBY.

A) Které každý katolík z paměti z rozkazu
církve uměti má.

1. O t ě e n á š,
jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno Tvé,
přiď království Tvé,
buď vůle Tvá jako
v nebi tak i na zemi.
— Chléb náš vezdejší
dej nám dnes; a od-
pusť nám naše viny,
jakož i my odpouštíme
našim vinníkům; a ne-
uod' nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
Amen.

Evangelíci říkají na
konec ještě: „neboť
tvé jest království.
i moc i sláva na věky.
Amen.“

V biblích, církví
katolickou schvále-
ných, se ta slova však
nenalezají; katoličtí
učenci tvrdí, — že
slova ta jen jako po-
známka opisovačů do
bible se dostala; ne-
boť nejsou ve všech
starých vydáních biblí.

2. Z d r á v a s M a -
r i a, milostiplná, Pán

Poněvadž evangelíci
Pannu Marii náležitě

s Tebou, požehnaná Tys mezi ženami a požehnaný plod života Tvého Ježíš. — Svatá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodině smrti naší. Amen.

3. Věřím v Boha Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země; i v Jesu Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny; trpěl pod pöntským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých, vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího, odtud přijde soudit živé i mrtvé. Věřím v Ducha svatého, svatou

nectí a nevzývají, nechtí „Zdrávas“ říkati.

„Věřící“ kazatelové vedou lid k tomu, aby toto „apoštolské“ vyznání víry říkal, ač v písmě není. Avšak některé články jeho jinak vykládají, než je církev obecná vykládá a vykládala, což z předeslaného poučení vidno jest. Přece však zde dodati jest nutno, že, ač říkají „sstoupil do pekel“, přece upírají, že Pán Ježíš do pekel, t. j. do onoho místa, kde se až do Kristova úmrtí a z mrtvých vstání duše spravedli-

Církev obecnou, Svátých obcování, odpuštění hříchů, těla vzkříšení a život věčný. Amen.

vých zdržovaly; říkáme místům těm též předpekli.

V tom „páni“ učí p r o t i p í s m u s v., kdež výslovně a zřetelně jest řečeno, že Pán Ježíš do pekel sestoupil. I. Petr 3, 19., 4, 6.

Výmluva, že ta slova „sstoupil do pekel“ — jsou asi tolik, jako ponořil se (potopil) v utrpení a ležel v hrobě — neplatí, poněvadž jest před tím řečeno, že trpěl a pohřben jest — což by se tedy d v a k r á t e povídalo — a pak nikdy tak církev nevykládala.

Ale páni se proto namáhají o takové výklady, poněvadž se bojí, že se tím připomíná „očistec“.

3. Desatero Božích přikázání.

1. V jednoho Boha budeš věřiti.

(Máme tedy náležitě všemu, co Bůh skrze Syna Svého zjevil a skrze svaté apoštoly a svou církev hlásá, věřiti; v Boha náležitě „skrze Krista“ doufati a Ho milovati.

Kdo však v Boha náležitě věří — ten Ho i ctí — ten se Jemu samému (a ne modlám, přírodě atd.) klaní, t. j. Jej za svého nejvyššího Pána uznává a proto se k němu modlí — hodní křesťané modlí se ráno, v poledne, večer, před jídlem a po něm, v pokušeních atd. — a tuto svou úctu rádi zevně tě-

Lutherští evangelíci jmenují deset přikázání v tomtéž pořádku, jako katolíci.

Heidelberský katechismus dělá z našeho prvního — dvě; chtějí tím více vytknouti, že se nemá páchat modlářství a proto říkají:

2. „Neuděláš sobě rytiny“ — —; jest to učiněno z úmyslu, aby se lidu evangelickému ukázalo, že se v církvi „římské“ páchá modlářství.

Tím však, že z našeho prvního učinili dvě — jsou nuceni, naše 9. a 10. dohromady stáhnouti.

V písmě svatém žádné rozdělení těchto desíti „slov“ není. Ale církev „římská“

lem, ku př. pokleknutím a jinak na jevo dávají. O ctění svatých obrazů a ostatků srovnej předcházející poučení).

2. N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o. (Nemáme tedy jména Božího zbytečně jmenovati a všeho se varovati, co tupením Boha jest, ku př. klení, rouhání se, zbytečné neb dokonce křivé přísahání.

Poněvadž však Svatí s Kristem jedno tělo jsou — máme se varovati i všeho, co jest tupením Svatých; a poněvadž náboženství pravé, obecné, od Boha jest, nemá se o něm potupně mluviti atd.)

3. P o m n i, a b y s d e n s v á t e č n í s v ě t i l.

— drží se v tom ohledu svatého Augustina.

(Ostatní srovnej v „Díle lidí“.)

(Na místo soboty ustanovili svatí apoštolové za den Bohu zasvěcený čili sváteční neděli, poněvadž v neděli dokonáno a zpečetěno jest dílo našeho vykoupení z m r t. v ý - c h v s t á n í m P á n ě.

I jiné některé dny ustanovila obecná církev za sváteční, těm neříkáme sice neděle, nýbrž „svátky“ — avšak mají se tak slaviti jak neděle.

Světiti neděli neb svátek jest pak: s Bohem a s duší svou se zabývati. — Boha ctíti — a tudíž všelike dělnické a řemeslné práce — není-lijí nutně zapotřebí — se zdržeti, a všeho, co myšlení na Boha a ctění Boha překáží,

se varovati, ku př.
obchodu, cesty takové,
při které se zanedbá
povinná pocta Boží
atd.)

4. Cti otce své-
ho i matku svou.

(Děti mají rodiče
c t í t i, t. j. o nich
uctivě smýšleti, mlu-
viti, a k nim se tak
chovati, tedy je po-
slouchati. — Mají se
jim vděčnými proka-
zovati, modlitbou,
ochotnou službou, je-li
třeba — výživou atd.
— modlitbou a svátou
obětí i po smrti; vů-
bec mají se děti všeho
zdržovati, co by ro-
diče rmoutilo a jim
na hanbu aneb na
škodu bylo.

Podobně jako k ro-
dičům máme se cho-
vati k v r c h n o s t e m
duchovním — k pa-

peži, biskupovi, faráři, knězi, atd. — i k světským — k císaři, úředníkům, představenému v obci atd. a pak k těm, kteří rodiče zastupují, ku př. učitelé, pěstouni, kmo-tři atd.

Rodiče pak, jejich zástupcové — a vrchnosti mají se o děti a podřízené starati, k dobrému vésti, jim dobrý příklad dávati, za ně se modliti atd.

Na základě čtvrtého přikázání mají se i bratří, sestry a příbuzní, spoluobčané milovati a ctíti. —

Vůbec pak mají mladší lidé starší v uctivosti míti.

Sem patří konečně i pozdravování se. Katolík pozdravuje nejlépe, řekne-li

s úctou k Pánu Ježíši:
Pochválen buď Pán
Ježíš Kristus — k čemuž se odpoví: Na
věky. Amen.

Aspoň to slovo
„Bůh“ — má se vždy
při pozdravech ozvati
ku př.: Dej Pán Bůh
dobrý večer. Pomáhej
Pán Bůh atd.)

5. N e z a b i j e š.
(Nemá tedy člověk
ani sebe, ani jiného
zabít, ranit, bít, na
zdraví tělesném ško-
dit a ničeho nečinít,
co k těmto hříchům
vede, jako ku př.
hněv, nenávisť, hádka,
nadávky, závisť, pýcha.
opilství.

Nemáme však též
duši bližního ubíjeti
a jí škoditi, ku př.
sváděním ke hříchu,
pohoršením čili zlým

před lidmi jednáním
a mluvením.)

6. Nesesmílníš.

(Tím Pán Bůh zapovídá vše, co je nestydaté, ať je to čin, nebo pohled, nebo slovo, ba i čin pouze vnitřní, to jest svolení k nestoudné myšlénce.)

7. Nepokradeš.

(Tím se zapovídá vše, co bližnímu škodí na jeho jmění nebo právech, ku př. loupež, krádež, podvod, lichva atd.)

Na základě toho však též lakomství a marnotratnictví, ku př. karban, dělání zbytečných výloh k vůli hodování, šatstvu atd.)

8. Nepromluvíš proti bližnímu

s v é m u k ř i v é h o
s v ě d e c t v í.

(Zapovídá se lež,
přetvářka, na cti utr-
hání, pomluva, křivá
žaloba a křivé svě-
dectví, tupení bližního
a t. p.)

9. N e p o ž á d á š
m a n ž e l k y b l i ž-
n í h o s v é h o.

(Tím Pán Bůh za-
povídá i pouhé žá-
d o s t i nestoudných
věcí — obzvláště pak
cizoložství.)

10. A n i ž p o ž á-
d á š j e h o s t a t k u.

(Zde zapovídá Pán
Bůh míti žádost čili
touhu vzíti někomu,
co jeho jest.)

P o z n á m k a: Pán
Ježíš řekl představe-
ným církve, cokoliv
svážete, bude svázáno
— čili dal jim moc

n a ř í d i t i to, co vě-
ř í c í m k nábožnému a
spravedlivému životu
napomáhá. Z takových
nařízení nejdůležitější
jsou tato „církevní
přikázání“.

1. S v á t k y z a- s v ě c e n é s v ě t i t i.

(Jsou to dnové krom
neděle ještě od o b e c-
n é c í r k v e ku po-
dobnému slavení usta-
novení, abychom
v těch dnech si při-
pomínali a sice tak,
jako by se to vše před
očima našima dalo —
nejdůležitější děje ze
života Páně a největší
dobrodiní nám od
Boha prokázaná. —
Podobně pak si při-
pomínáme, co veli-
kého učinil ve Sva-
tých svých o svátcích
mariánských a svát-

Ač evangelíci od
církvě obecné odtrženi
jsou, a j e n t o p r ý
m a j í, c o v p í s m ě
jest a tradici „roz-
hodně“ zavrhuji —
přece krom neděle
taky svátky Páně od
obecné církvě zave-
dené slaví, ač o tom
ani písmenky v písmě
není; a slaví je do-
konce i v t y d n y,
jak je církev obecná
buď na sněmě svém
ustanovila, ku příkl.
velkonoc, aneb jak
starobylé tradice dny
jejich ustanovují, ku
př. vánoce dne 25.

cích některých Svátých. Nemáme však ty věci si jen připomínati, nýbrž to duchovně vykonati, co se slaví a tak duši svou občerstviti, ku př. o velkonocích duchovně z mrtvých vstáti.)

2. V z a s v ě c e n ý
s v á t e k p ř i c e l é
m š i s v a t é n á-
b o ž n ě (a p o z o r n ě)
p ř í t o m n u b ý t i.

(Při mši svaté má se dávatí pozor na to, co kněz činí — a podobně jako kněz aspoň při nejhlavnějších částech se modliti. — Hlavní věci jest při tom spolu s knězem Pánu Bohu oběť tu podávati. — Církev to tak přikazuje, poněvadž ničím jiným nelze B o h a

prosíce atd., o čemž v písmě teprve ani slovíčka není.

Evangelíci bývají též napomínáni, aby v neděli a ve svátek „do sboru chodili,“ ale nemohou ovšem býti při nejdůležitějším úkonu bohoslužebném — Kristem Pánem ustanoveném — totiž při oběti, jelikož jí páni kazatelé nekonají a konati nemohou.

tak ctíti a prositi, jako tou přesvatou obětí, při níž se sám Kristus Pán s tělem a s krví svou opravdu Bohu Otci v oběť dává.)

4. Čtyřicetidenní půst, čtvero suchých dnů a jiné ustanovené posty zachovávat i v pátek masitých pokrmů se zdržovati.

(Půst v užším smyslu slova, t. j. zdržení se pokrmů byl vždy v církvi konán a za pokání ukládán. Neboť postem skrze Krista a spolu s Kristem za hříchy se trestáme a časný trest si zahlazujeme. (Srov. nauku o dobr. skutcích). — A jako v církvi ko-

Všecko, co v tom ohledu jak písmo, tak církev apoštolská obecná, o postu hlásá — jest u evangelíků zavrženo.

Namítají:

a) Kristus se postil za nás, nám netřeba více se postiti. Kde tomu učí písmo, kdy tak učila církev obecná? Opak je pravda, Spolu s Kristem musíme trpěti, chceme-li býti oslaveni. Ovšem p o h o d l n é náboženství to jest, žádných postů nedržeti.

n á n a u k l á d á n
b y l p ů s t v ů b e c,
t a k i j i s t o j e s t d l e
s v ě d e c t v í s v a-
t ý c h O t c ů, ž e č t y ř i-
c e t i d e n n í p ů s t p ř e d
v e l k o n o c í — p a k p o s t y
č t v r t l e t n í v e s t ř e d u,
v p á t e k, v s o b o t u —
a o b z v l á s t ě p ů s t v p á-
t e k o d s v. a p o-
š t o l ů u s t a n o v e n j e s t.

V postních dnech
čtvrtletních se dle
prastaré tradice svě-
tilo též na kněžství.
Půst spojovati se svě-
cením na kněžství jest
obyčej apoštolských
dob i p í s m e m s v.
zcela jasně osvědče-
ným. Sk. ap. 13, 3.,
14, 22. Za dob našich
církev půst o mnoho
zmírnila. Dle nyněj-
šího pro naše krajiny
platného zákona roze-
znáváme trojí druh

b) Kristus dí: Co
vchází do úst nepo-
skvrňuje člověka.

To je opět vytržené
místo z písma svatého
beze vší souvislosti.
Na tom místě kárá
Kristus farisey, kteří
h ř í c h e m nazývali
jísti n e u m y t ý m a
rukama.

Že ale, co vchází
do úst **proti vůli Boží**
přece poskvňuje člo-
věka, to je nejlépe
viděti na Evě. Vůlí
Boží jest, abychom
spolu s Kristem i my
něco trpěli za hříchy
své I. Kor. 9, 27., vůlí
Boží jest, abychom
církev poslouchali,
Luk. 10, 16. a ne-
chtíti tedy nikdy se
postiti, anebo ne tu,
kdy církev přikazuje,
jest jísti proti vůli
Boží — a to, jako

postních dnů a sice

a) dny zdržení se masa

— to bývá každý pátek, není-li svátek,

b) dny ujmy — totiž

že lidé zdraví, těžce

nepracující majíce vě-

ku přes 21 do 60 roků

mají ráno jen něco

nepatrného více jen

pro získání potřeb-

ného u nás tepla po-

jísti — v poledne se

mohou nasytiti — ve-

čer pak jen něco málo

požívati; mezi ránem

a polednem a mezi

polednem a večerem

ničeho nepožívati, c)

dny zdržení se masa

i ujmy.

Dobré kalendáře

katolické, zvláště pak

kněží v kostelích ozna-

mují, kdy který půst je

přikázán. — V pochyb-

nostech táže se dobrý

katolík zpovědníka.)

Evu, tak i nás poskvřňuje.

Namítají I. Tim. 4,

1—2. Ale slova ta na-

psána jsou proti oněm

(enkratitům atd.), kteří

v těch dobách učili,

že některé pokrmy a

nápoje pocházejí od

ďábla. — I církvev

naše učí, že pokrmy

stvořil Bůh k uží-

vání, ale ví, že tentýž

Bůh v starém zákoně

mnohé pokrmy přece

zapověděl; v novém

pak tak učinili

svatí apoštolové,

když zapověděli jísti

udávené a krev. Sk.

ap. 15, 29. To bylo

první přikázání cír-

kevní o postu.

Námítka, že ku př.

po postu lidé oddávají

se nestřídmosti, ne-

platí, neboť předně i

lidé, kteří se nepostí,

oddávají se nestřídmosti a pak, kdyby zlé některé dobré věci užívání mělo býti příčinou k jejímu úplnému odstranění, muselo by všecko dobré na světě i víra v Boha býti odstraněna.

4. Aspoň jednou za rok se zpovídati a v čas velikonoční nejsvětější svátost oltářní přijímati.

(Čas velikonoční plyne dle zákona církve u nás platného od popelce do nejsvětější Trojice.)

5. V zapovězený čas svatebního veselí nadržeti.

(Ten čas jest od 1. neděle adventní až do sv. Tří králů; od

popelce až do neděle 1.
po velkonocích ; krom
toho jsou to všechny
dny kající a postu
ku př. pátek, svat-
večery před svátky
atd.

Na základě toho
zákona a v duchu
náboženství křesťan-
ského jest však v ta-
kové dny a časy za-
povězeno vše, co po-
dobno jest svatebnímu
veselí ku př. tance,
příliš bujné hody atd.)

B) Které uměti zpaměti velmi prospěšno jest.

Ve jménu Otce (†) i Syna (†) i Ducha
svatého (†) Amen.

1. Zdrávas Královno, matko milosrdenství,
živote, sladkosti a naděje naše, buď zdráva!
K tobě voláme, vyhnání synové Evy; k tobě
vzdycháme lkající a plačící v tomto slzavém
údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám
své milosrdné oči, a Ježíše, který jest po-

žehnaný plod života tvého nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria.

2. Při zvonění klekání a poledne:

Anděl Páně zvěstoval Panně Marii a ona počala z Ducha svatého. — Zdr. M.

Aj, děvka Páně, staniž mi se podle slova Tvého. — Zdr. M.

A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. — Zdr. M.

Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.

Milost Tvou, prosíme Pane, rač v mysli naše vlíti, abychom, kteří jsme andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna Tvého poznali, skrze umučení Jeho a kříž ku slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

U v e č e r p ř i p o j u j e s e z a z e-
s n u l é a s p o ň: Odpočinutí věčné dejž jim
Pane — a světlo věčné ať jim svítí. Ať od-
počívají v pokoji Amen.

3. K m o d l i t b ě r a n n í a s p o ň:
Sláva Otci, Synu i Duchu svatému — jakož
bylo na počátku, nyní i vždycky až na věky
věkův. Amen. — Modleme se: Hospodine,
Bože všemohoucí, který jsi nás ku začátku

tohoto dne přijíti nechal — chraň nás mocí Svou, abychom tohoto dne k ničádnému hříchú se neuchýlili, ale aby ku konání spravedlnosti Tvé naše vycházely řeči, směřovaly myšlénky i skutky. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Pak: Otče náš. Zdrávas. Věřím v Boha. Deset přikázání. Zdrávas Královno a pak: „Anděle Boží, strážce můj, rač vždycky být ochránce můj; mne vždycky řiď a napravuj, ke všemu dobrému mne vzbuzuj. — Ctnostem svatým mne vyučuj, ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj, tělo, svět, ďábla přemáhám, na tvá vnuknutí pozor dám. — A v tom svatém obcování, ať setrvám do skonání, po smrti pak v nebi věčně, chválím Boha ustavičně.

Svatí patronové moji N. N. — svatý (jehož památka se dnes koná) a všichni Svatí a Svěťice Boží orodujte za nás.

4. K m o d l i t b ě v e č e r n í. Chraň nás, Hospodine, když bdíme — opatruj nás, když spíme — abychom bděli s Kristem a odpočívali v pokoji.

Zpytování svědomí dle přikázání Božích a církevních. Na to: Srdečně jest mi líto, ó Bože můj, že jsem Tebe, své nejvyšší dobré, které náde všechno miluji, Tebe, svého Stvořitele,

Vykupitele a Posvětitelé, kdy rozhněval; bolestně toho lituji, že jsem hřešil, že jsem Tebe, svého všemohoucího Pána a nejlaskavějšího Otce urazil. Opravduť si umínuji, nikdy více nehřešiti, všech příležitostí ku hříchu se varovati a nikdy více ničeho proti nejsvětější vůli Tvé se nedopouštěti. Přijmi mne zase za dítě své, a dejž mi milost, abych vykonal, co jsem si umínil. Za to tě prosím skrze neskončené zásluhy Tvého Božského Syna a Spasitele našeho Ježíše Krista. Amen.

Modleme se: Navštiv, prosíme, Hospodine, příbytek tento a všechny úklady nepřítelů od něho daleko zapuď; andělové Tvoji svatí ať přebývají v něm, a požehnání Tvé budiž nad námi povždy. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

Na to: Otče náš. Zdrávas. Věřím v Boha Zdrávas Královno. Anděle Boží. Za rodiče. atd. . . . Na konec: V ruce Tvé, Hospodine, poroučím ducha svého.

5. K s v a t é z p o v ě d i :

· Před zpytováním svědomí: Přijď Duchu svatý — osvěť mne, abych svoje hříchy náležitě poznal, srdečně jich litoval, upřímně je knězi vyznal, uložené pokání vykonal — ale

pak se opravdu polepšil. Otče náš. Zdrávas a dle poměru času.

Při zpytování svědomí dle této příručky lze s užitkem procházeti Boží i církevní přikázání.

Potom vzbuzení lítosti jako svrchu při večerní modlitbě. — Na to dle času jiné modlitby buď z knížky, anebo růženec bolestný.

V e z p o v ě d n i c i řekne se: Já bídny hříšník vyznávám se Bohu všemohoucímu, a vám Otče duchovní, který jste tu zástupcem Božím.

Posledně jsem se zpovídal (?). Pokání uložené jsem vykonal (?). Brzy však jsem opět hřešil takto: . . . (proti prvnímu . . . druhému . . . atd.)

Po vyznání dodati lze: Srdečně jest mi líto, jako svrchu str. 121 a 122.

Pak dává se pozor, co kněz mluví, nač se táže, co na konec ukládá. — Hned se neodchází, nýbrž až kněz udělí rozhřešení, což se pozná tím, že dělá kříž nad kajicníkem. Při tom se znamená kajicník křížem; bije se třikrát v prsa a dí: Bože, buď milostiv mně hříšnému — (třikrát) — opět se znamená křížem. Na to vstává, políbí knězi, jakožto zástupci Krista Pána, ruku a odchází opodál.

P o z p o v ě d i : Velebí duše má Hospodina! Odpuštěny jsou mi, jak pevně doufám, hříchové moji. Děkuji Ti, ó Bože, za všechna dobrodiní Tvá.

Na to vykoná se, možno-li, uložené pokání. Potom jest dobře, rozpomenouti se na napomenutí zpovědníkovy, a slíbiti Pánu Bohu, že se podle toho zachováme. — Na to mohou následovati jakékoliv modlitby na úmysl, by Pán Ježíš milostí Ducha sv. naše předsevzetí pevným učinil.

P ř e d s v. p ř i j í m á n í m. (Víra, naděje a láska s lítostí), jako níže str. 127; a vždy aspoň): Pane Ježíši Kriste, Synu Boha živého, který Jsi skrze smrt Svou svět obživil; vysvobod mne, skrze toto svatosvaté Tělo a Krev Tvou ode všech nepravostí mých a ode všeho zlého; a učin, bych Tvých přikázání vždy se držel, a nedopust, bych odloučen byl od Tebe, Jenž žiješ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Před samým svatým přijímáním, když ministrant (hoch u oltáře sloužící) „Confiteor“ říká: Vyznávám Bohu všemohoucímu, blažoslavené Marii vždy panně, svatému Michaelu archandělu, svatému Janu Křtiteli, svatým apoštolům Petru a Pavlu, všem Svatým a

vám, otče, že jsem hřešil mnoho myšlením, řečí a skutky: má vina, má vina, má největší vina. (Tříkrát se bijeme v prsa.) I proto vzývám blahoslavenou Marii vždy pannu, svatého Michaela, archanděla, svatého Jana Křitele, svaté apoštoly Petra a Pavla, všechny svaté a vás, otče, orodujte za mne u Pána Boha našeho.

Když kněz uděluje požehnání, znamenáme se svatým křížem. — Když pak kněz ukazuje Tělo Páně lidu a ministrant zvoní, říkáme, třikráte v prsa se bijíce:

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.

Když kněz se k nám již blíží, poznamenáme se svatým křížem; na to držíme si pod ústy buď knížku, nebo čistý šátek, ústa s l u š n ě — ne málo a ne mnoho otevřeme, jazyk při tom leží na spodních zubech a na spodním rtu (pysku). Jakmile kněz Tělo Páně nám na jazyk položil, ihned ústa zavřeme a hledíme svatou způsobu spolknouti tak, aby se na hoře v ústech nepřilepila, což kdyby se přece stalo, jen jazykem si pomáháme; vyplíti se nesluší, až se doma něco zají. Avšak jakmile jsme ústa zavřeli, neodcházíme hned od mřížky nebo od oltáře, nýbrž opět třikráte

se v prsa bijeme, řkouce třikráte: „Bože, buď milostiv mně hříšnému. Na to poznamenavše se svatým křížem, poklekneme opodál a řekneme s celou vroucností duše své:

Aj, již jsi se mnou, Pane Ježíši Kriste. Klaním se Ti, vítám Tě do stánku srdce svého; ó slyš vzdechy ubohé duše mé.

(Na to jak kdo umí, tak, jako když dítě s otcem mluví, povíme Pánu Ježíši ještě jedenkrátě hříchy své všechny, z nichž jsme se zpovídali, anebo raději ty, které byly nejtěžší, řekneme mu, že se jich více nechceme dopustiti, a prosíme, aby nás Svou milostí v tom podporoval. Jestliže nám zpovědník něco zvláštního uložil, připovíme Pánu Ježíši, že to též vykonáme.) Na to se modlíme:

Duše Kristova posvěť mne, — tělo Kristovo spasiž mne — krvi Kristova napoj mne, — vodo z boku Kristova obmej mne, — umučení Kristovo posiluj mne. — Ó dobrý Ježíši vyslyš mne, — v ranách svých ukrej mne — nedej mi, odloučenu býti od Tebe — proti nepříteli nešlechetnému zastaň mne — v hodině smrti povolej mne a kaž mi přijíti k Tobě, abych se všemi svatými chválil Tebe na věky věkův. Amen. (Na to jiné modlitby ku př. Zdrávas Královno. Andělé Boží atd.)

6. Vzbuzení tří božských ctností víry, naděje a lásky.

Věřím v Tebe, pravý, trojjediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý, jenž Jsi všecko stvořil, jenž všecko zachováváš, řídíš a spravuješ, jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. — Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás smrtí svou na kříži vykoupil. Věřím, že duše má nesmrtelná, milost pak Boží mně k spasení nevyhnutelně potřebna jest. Věřím a vyznávám všecko, co jsi ó Bože zjevil, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali, a co svatá římsko-katolická církev věriti velí. To všecko věřím, poněvadž Tys to ó Bože zjevil, jenž jsi věčná pravda a moudrost, kteráž ani klamati ani oklamána býti nemůže. Ó Bože, rozmnož víru mou!

Doufám a důvěřuji se v Tvou neskončenou dobrotivost a v Tvé milosrdenství ó Bože, že mi s k r z e n e s k o n č e n é z á s l u h y Tvého Božského Syna, Pána a Spasitele našeho udělíš, abych za svého živobytí hříchy své poznal, dokonale jich litoval, a že mi je odpustíš; po smrti pak že mi dáš, abych na Tebe tváří v tvář patřiti, Tebe milovati a bez konce požívatí mohl. Doufám to od Tebe, poněvadž jsi to slíbil, jenž jsi vše-

mohoucí, věrný a neskončeně dobrotivý a milosrdný. Ó Bože, posilň naději mou!

Miluji Tě ó Bože můj z celého srdce svého nade všechno, protože jsi to nejvyšší dobré, že jsi ta nejdokonalejší bytost a vší lásky hoden jsi; také proto Tě miluji, že jsi ke mně a ke všem tvorům nejvyš. dobrotivý. Žádám si z celého srdce, abych Tě tak miloval, jako Tě Tvoji vyvolení milovali a milují, s jejichžto láskou tuto svou nedokonalou lásku spojuji — Ty ji, ó Bože nejdobrotivější, vždy více a více rozněcuj.

A poněvadž Tě nade všechno miluji a skutkem to dokázati opravdu míním, srdečně jest mi líto (atd. jako svrchu při večerních modlitbách str. 121 a 122.)

P o z n á m k a: Kéžby každý křesťan tyto tři Božské ctnosti s lítostí dokonalou za pomoci Boží často vzbuzoval a obzvláště v nemoci, když se nemocný kněz dočkati nemůže. — V smíšených rodinách může dítě katolické nekatolickému otci nebo nekatolické matce s milostí Boží i duši i věčnost zachrániti, kdyby se mu podařilo tyto tři Božské ctnosti s nimi vzbuditi, neboť vírou, nadějí a láskou s lítostí děje se v duši ospravedlnění (Srovnej onu nauku) — a mohlo by se to

i tenkrát doufati, když by takový evangelík, který ani dost malé pochybnosti o své víře nemá a nezaviněným způsobem při své církvi trvá — ve vzbuzení víry řekl na místo: římsko-katolická — tvá pravá církev. Jen že ovšem těžko jest říci, že bez viny trvá při bludné církvi, kdo žil uprostřed katolíků, a nikdy, ač mohl, a zvláště ten, kdo vnitřku už k tomu puzen byl, nauku katolickou nezkoumal. Vždy však to za pokus stojí — obzvláště tam, kde evangelický kazatel již k oněm patří, kteří ani v Krista Pána nevěří. — Boží milosrdenství jest neskončené.

7. R ů ž e n e c.

Věřím v Boha. Otče náš. Třikrát Zdrávas; po slově Ježíš: 1. který v nás víru rozmnožiti račiž — 2. který v nás naději posilniti račiž — 3. který v nás lásku roznítiti račiž.

a) R a d o s t n ý. Otče náš. Desetkrát Zdrávas — po slově Ježíš: kterého Jsi Panno z Ducha svatého počala. — Sláva Otci atd. — Tak se to říká ještě čtyřikrát, jen že se po druhé říká: s kterým Jsi Alžbětu navštívila — po třetí: kterého Jsi Panno porodila, po čtvrté: kterého Jsi v chrámě obětovala, po páté: kterého Jsi v chrámě našla.

- b) **B o l e s t n ý.** . . . 1. který se za nás krví potil; 2. který za nás bičován byl; 3. který za nás trním korunován byl; 4. který za nás kříž nesl; 5. který za nás ukřižován byl.
- c) **S l a v n ý.** . . . 1. který z mrtvých vstal; 2. který na nebe vstoupil; 3. který Ducha Svatého seslal; 4. který Tebe Panno, na nebe vzal; který Tě v nebi korunoval.

8. **M o d l i t b y** p ř i s v a t é o b ě t i
(při mši svaté).

Svatá oběť slavila se od počátku tak (srovnej onu nauku), že se konala nejprve 1. **p ř í p r a v a** — při níž nejdůležitější je čtení písma sv.; pak se konalo 2. **p o d á n í** daru obětního — obětování; na to vykonáno 3. **proměnění chleba i vína**, čím se představilo **z n i č e n í** daru čili krvavá oběť Páně na kříži; 4. **následovala obětní hostina** čili **p ř i j í m á n í**. Rozumí se samo sebou, že se při každé té části konaly rozličné modlitby.

I. Příprava.

Kněz říká před stupni oltáře zvláště „**C o n f i t e o r**“ — proto říkej:

1. Vyznávám jako svrchu str. 124.

2. Když je kněz na pravém rohu oltáře, říká z knihy začátek čili přístup (latinsky: *introit*) a sice každého dne jiný, dle slavnosti; obyčejný katolík může říkati:

V adventě: Roráte, t. j. rosu dejte nebesa s hůry a oblakové pršte spravedlivého. Sláva Otci atd. a opět Rorate atd.

O vánocích: Narodil se Kristus Pán, veselme se . . . Sláva Otci . . . Narodil se . . .

Na den Jména Pána Ježíše: Mé Jsi potěšení můj Ježíši . . . Sláva Otci . . . Mé Jsi . . .

V neděle po Zjevení Páně: Chvalte Hospodina všickni národové . . . Sláva Otci . . . Chvalte . . .

V neděle Devítníkové a postní čtyry: Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství Tvého . . . Sláva Otci . . . Smiluj se . . .

V neděli smrtelnou a květnou: Pro Tvé svaté drahé rány — Ježíši ukřižovaný — smiluj se nad námi . . . dvakrát bez „Sláva Otci . . .

O velkonocích: Hle, vstalť jest nyní Kristus Pán . . . Sláva Otci . . . Hle vstalť . . .

Den na nebe vstoupení Páně: Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha Otce všemohoucího . . . Sláva Otci . . . Vstoupil . . .

Na svátky svatodušní: Přijď svatý Duše —
naplň srdce svých věrných . . . Sláva
Otcí . . . Přijď . . .

Na svatou Trojici a na neděle po sv. Duchu:
Chvalte Hospodina všickni národové . . .
Sláva Otcí . . . Chvalte . . .

Na den Božího Těla: Pochválena a požehnána
budiž nejsvětější Svátost oltářní . . . Sláva
Otcí . . . Pochválena . . .

Ve svátky Panny Marie: Zdávas Maria, milostí
plná — Pán s Tebou . . . Sláva Otcí . . .
Zdrávas . . .

Ve svátky Svatých: Svatý N. (nebo Svatí
N. a N., anebo všickni Svatí a Svěťice
Boží) oroduj (te) za nás . . . Sláva Otcí . . .
Zdrávas . . .

Na den sv. Andělů Strážných: Anděle Boží,
strážce můj, rač vždycky být ochránce
můj . . . Sláva . . . Anděle . . .

Ve všední dny buď: Svatý N. oroduj za nás
— anebo v pondělí: jako na And. str.;
v úterý: Svatí apoštolové, orodujte za
nás; ve středu: sv. Josefe, oroduj za
nás; ve čtvrtek jako na Boží Tělo; v pátek
jako na neděli smrtelnou, v sobotu jako
ve dny mariánské. — Na den Proměnění
Páně a na den Srdce Páně — jako na

den Jména Pána Ježíše. — Kdo by to vše nemohl podržeti v paměti, buď má tuto knížku, anebo ať říká aspoň: Sláva Otci.

Při mši sv. za mrtvé: Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. (Dvakráte bez „Sláva“.)

3. Kyrie eleison (Pane smiluj se) Kriste eleison. Kyrie eleison — uprostřed oltáře.

4. Glória in excelsis Deo (uprostřed oltáře, při mších sv. kajících a zadušních neříká se). Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle. (Třikráte nebo pětkráte.) Pak se kněz obrací k lidu a dí: Dominus vobiscum — Pán (buď) s vámi. Odpovídá se: Et kum spiritu tuo — i s duchem tvým.

5. M o d l i t b a (buď jedna nebo dvojí) Orémus (Modleme se):

Všemohoucí věčný Bože, račiž prosby církve Své, které Ti s knězem nyní (o památce Narození Páně...) přednášíme, milostivě vyslyšeti, a nám milost Svou uděliti, bychom tu svatou oběť, kterou Ti podati chceme, s nábožností obětovali. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou i s Duchem svatým

žije a kraluje (p e r o m n i a s é k u l a s e k u l ó r u m) po všechny věky věkův. — Amen.

(Rozpíná-li kněz ruce po druhé a Oremus po druhé dí, říká modlitbu druhou — při níž říkej „Zdravas Maria“.)

6. E p i š t o l a, t. j. čtení písma svatého, pokud není evangeliem.

Při ní říkej: Desatero Boží přikázání — (Na konec) Deo grácias. Bohu díky.

7. Verše po epištole čili g r a d u á l. Jako introit — jenže na místo Sláva se říká Alleluja, alleluja a po opakování — alleluja.

Ku př. o vánocích: Narodil se Kristus Pán, veselme se — alleluja, alleluja. Narodil se Kristus Pán — alleluja.

Od devítníku až do velkonoc a při mších zádušních neříká se alleluja — jen se verš řekne dvakráte.

8. E v a n g e l i u m. (Kniha jest přenešena na levou stranu — Lid z úcty k slovu Božímu vstává, a s knězem se žehná svatým křížem. Kněz dí: Dominus vobiscum, jako svrchu a pak Sequencia čili Slova svatého evangelia podle jednoho z evangelistův, k čemuž se odpovídá: Glória tibi Domine. Sláva Tobě, Hospodine.)

Říkej: Dvě přikázání lásky: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vší mysli své, a ze vší síly své; — a bližního, jako sebe samého. — (Pak lze říkati Patero přikázání církevních.) Na konec, když kněz knihu líbá: Laus tibi Christe. Chvála Tobě Kriste.

9. **K r é d o** in unum Deum (ve všední dny mnohdy není), t. j. věřím v jednoho Boha. Říkej: Věřím v Boha atd. anebo při zpívané tři Božské ctnosti, dokud kněz se neobráť k lidu a neřekne: Dominus vobiscum.

II. Podání daru.

1. **O r é m u s** (Modleme se) a veršík jako **i n t r o i t** — jenž je jen jedenkrát bez „Sláva“ — bychom si připomněli, že dar podáváme, abychom Boha velebili za to, co dobrého nám tou slavností prokázal.
2. **P o d á n í c h l e b a** (který bude Tělem Páně; podává se na skvostném talířku, jenž sluje „paténa“ a sice hlavně Bohu Otci.) Říkej:

Přijmiž, Otče svatý, tuto neposkvrněnou oběť, kterou Ti kněz nyní ve jménu církve Tvé podává, a učiň, abychom skrze ni milosti k pravému pokání potřebné dosáhli a tak odpuštění hříchů skrze Krista Pána obdrželi.

(Potom kněz lije víno a vodu do kalicha žehnaje.)

3. P o d á n í v í n a v kalichu, (jež bude krví Páně; podává se Bohu S y n u) — říkej: Obětuje Tobě, Pane, kalich spasení, prosíce, abys tuto oběť krve Své milostivě přijati ráčil.

(Zde přidává se s e b e o b ě t o v á n í, když kněz jest skloněn;) říkej:

V duchu pokory obětuje se s tou obětí svatou i my Tobě, ó Pane, nezamítejž nás od tváři Své.

4. V z ý v á n í D u c h a s v. — (aby požehnal a potom proměnil dary, když kněz ruce i oči zdvihá, a kříž nad dary činí;) říkej: Přijď, Posvětiteli, všemohoucí Bože, a požehnej dary tyto, a učiniž je Tělem a Krví Pána našeho Ježíše Krista.

(Při slavné mši svaté se okuřují kadidlem dary i oltář, což značí prosbu, aby oběť ta, jako vonný dým líbezně k Bohu vstoupila; při tom se modli Otče náš.)

5. Mytí rukou. Obmej mne, ó Bože, ode všech nepravostí mých. (Sláva Otcí.)
6. Modlitba obětní uprostřed, když kněz skloněn.

K N e j s v. T r o j i c i : Přijmiž, nej-světější Trojice tuto oběť, kterou konáme na památku umučení, z mrtvých vstání a na nebevstoupení Páně, a ke cti Jeho Rodičky i všech Svatých, kteří spolu s ním trpěli a spolu s ním i oslaveni jsou. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

7. O r á t e f r a t r e s Modlete se bratří (dí kněz, obrácen k lidu).

O d p o v ě ě : (Suscipiat.) Přijmiž Hospodin oběť tuto z rukou tvých ku chvále a slávě Jména Svého, i ku prospěchu našemu a celé církve Svě svaté.

8. S e k r é t a, t. j. tichá obětní modlitba kněze — někdy dvojí, dle slavnosti.

Všemohoucí věčný Bože, račiž obětní modlitby církve své, které Ti s knězem nyní (o památce Narození Páně . . .) před-nášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna Tvého, který s Tebou i s Duchem svatým žije a kraluje na věky věkův (per o m n i a s é k u l a s e k u l ó r u m). Amen.

9. **Chvalozpěv.** (Přechází se ku zničení daru obětního čili ku představení Krista Pána, na kříži zničeného, umučeného. Pán Ježíš po té oběti, kterou konal při poslední večeři chystal se k oběti kříže; ale dříve, než vyšel na horu Olivetskou se svými učenníky — vzdali všickni chválu Bohu, zazpívavše píseň. Mat. 26, 30. Církev svatá naše nařizuje na tu památku, aby se dříve, než počne na oltáři představovati se ono umučení Páně, chvalozpěv byl říkán neb zpíván.) Kněz dí: Dominus vobiscum. Odp. Et kum spiritu tuo.

Kněz. Sursum korda. (Vzhůru srdce!) Odp. Habémus ad Dominum. (Máme k Hospodinu pozdvižena.)

Kněz. Grácias agámus Domino Deo nostro. (Díky vzdávejme Hospodinu Bohu našemu.)

Odp. Dýgnum et justum est. (Hodno a spravedlivo (tak) jest.

Opravdu hodno a spravedlivo jest Tobě Otče nebeský vždycky a všude díky vzdávati a Tebe (pro památku narození Páně atd.) velebiti i vychvalovati skrze Krista Pána našeho. Skrze Něžž velebnost Tvoji chválí andělové i archandělové, chérubové,

i serafové, kteří nepřestávají volati ustavičně a jedním hlasem říkajíce:

10. Sanktus (Ministrant zvoní) Svatý, Svatý, Svatý Pán Bůh zástupů. Plna jsou nebesa i země slávy Tvé. Hosanna na výsostech. (Benediktus) (†) Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. Hosanna na výsostech.

III. Zničení daru.

(Pán Ježíš před svým umučením se modlil ještě ve večeradle za všechny své učenníky a za všechny věřící, aby všickni „jedno“ byli. Jan 17. — Proto i církev ještě před zničením daru nařizuje knězi, aby se modlil za to, aby všickni „jedno“ byli — totiž věřící s papežem, biskupem — u nás i císaře se činí zmínka; aby vzpomenuł na ty z věřících, kteří mu obzvláště milí jsou, a připomněl, že jsme „jedno“ i se Svatými v nebi. — Proto tedy následuje nyní):

1. modlitba za církev, za její představené i členy; vzpomínka (čili „memento“, když kněz s hlavou uklo-něnou se modlí) živých zvláště milých — a Svatých Božích — bychom všickni „jedno“ byli.“

Na ten úmysl — tedy i za své zvláště milé živé, rodiče atd. — říkej „Otče náš a Zdrávas.“

(Po tom modlil se Kristus Pán ještě na hoře Olivetské v zahradě. Mat. 26. — ale byv potěšen a posílněn přijal na sebe hříchy světa a ukrutnou smrt, aby se naplnilo proroctví Is. 53, 6. Složil na něj Hospodin nepravost všech nás; proto nyní kněz skládá ruce na dary obětní a pět křížů na to nad nimi činí, což ti pět ran Páně, jež brzo otevřeny budou připomenouti může.)

2. Modlitba při složení rukou na dary a pateré znamení kříže nad nimi. (Řekni zbožně:) A nyní ó Pane můj blíží se již ona chvíle, v kterou si připomínáme, jak složeny byly na Tebe nepravosti naše a otevřeno potom patero ran Tvých — smiluj se nad námi, smiluj se nad námi.
3. proměna chleba a vína. (Kněz nyní říká — jak to Pán Ježíš učinil a nařídil nad chlebem: „Totůž jest Tělo mé — a pozdvihuje vzhůru Tělo Páně — a podobně činí s vínem řka: Totůž jest krev má, která za vás vylita bude na odpuštění

hříchů — a pozdvihuje vzhůru kalich. — V tom okamžení jest tedy Kristus Pán, Bůh člověk přítomen mezi námi, proto se mu musíme klaněti — a to jak ve způsobě chleba, tak i vína. Dvojím tím proměněním jest však Bohu Otci představen, jak se obětoval na kříži, když od těla se oddělila jeho krev; věřícím se to krom toho připomíná i tím, že se obě vzhůru pozdvihuje, neboť na kříži vzhůru povýšeném konala se oběť ta předrahá. — Modli se tedy takto):

Pane Jesu Kriste se svatou bázňí vzpomínám na to svaté okamžení, v kterém si chléb proměnil v Tělo své, které za nás na kříži trpělo.

(Když ministrant zvoní.) Aj, již Jsi s námi, Pane můj. — Ó Bože, buď milostiv mně hříšnému (Třikráte).

Klaním se Ti, Pane Ježíši Kriste a vzpomínám i na to, jak Jsi víno proměnil ve Svou svatou krev, která na kříži z Těla Tvého za nás vylita byla.

Ó předrahá krvi obmej mne.

Bože, buď milostiv mně hříšnému. (Třikráte).

4. Tři modlitby po proměně. (Kristus Pán jest tedy na oltáři — ale jako zmírající a zničený — oddělení krve od těla se tu Bohu Otci představuje — a tím se mu podává dar zničený — čili podává se mu to znovu oběť kříže.

Že pak tři hodiny oběť kříže trvala — a z pěti ran největších krev svou Pán vylil — koná zde kněz ještě tři modlitby obětní; při první pětkráte kříž dělá nad dary na znamení pěti ran Páně — a při třetí hluboce se klaní nad dary, kříž opět činí a sebe křížem žehná a prosí, aby nám skrze tuto oběť všecko požehnání a potřebná milost udělena byla. — Rci tedy):

Otče nebeský, popatř na Syna Svého, jak se ti nyní tak, jako na kříži, obětuje. Rozpomeň se na jeho umučení, které na kříži tři hodiny trvalo; popatř na jeho krev, která zvláště z pěti ran jeho, v ruku, v nohou, v boku, z těla jeho vyřinula; podáváme Ti ji nyní zbožně prosíce, abys nám skrze ni (†) požehnati a milostí potřebných uděliti ráčil.

5. Vzpomínka zesnulých a spojení se Svatými v nebesích. (Po svém dokonání na kříži sestoupil Kristus Pán

do pekel — do předpekli — a spravedlivé tam vykoupení očekávající neb trpící vyvedl slavně do nebes mezi sbory andělské. Proto nyní církev nařizuje vzpomínku čili „Memento“ zesnulých; — kněz koná je s hlavou skloněnou, a potom prosí, aby se též nám hříšným čili nobis quóque pekkatóribus (udeření se v prsa) — spojení se Svatými dostalo. — Rci tedy):

Rozpomeň se též, ó Pane, na zesulé . . . rodiče . . . Odpočinutí věčné dejž jim, Pane, a světlo věčné ať jim svítí. — Jim .

i n á m h ř í š n ý m (udeření se v prsa) dejž vejíti ve společnost Svatých Tvých — skrze Krista Pána našeho.

6. Druhé malé darů pozdvižení. (Oběť nekoná se jen ve prospěch náš neb zesnulých, nýbrž hlavně ke cti a chvále Boží — což se nyní vyslovuje a menším vyzdvižením darů naznačuje) skrze kterého — a v kterémž a s kterýmž — jest Tobě Otče a Duchu sv. všecka česť a chvála — na věky věkův (p e r o m n y a s é k u l a s e k u l ó r u m.) Amen.

IV. Obětní hostina.

Orémus. Modleme se. (Nyní koná se v z d á l e n ě j š í příprava k účastenství

v oběti čili k obětní hostině, ku přijímání darů; děje se Otčenášem; rci):

1. ... Páter noster. Z rozkazu Tvého, Pane, osmělujeme se nyní říci: Otče náš... chléb náš vezdejší dejž nám dnes (Tělo Páně ve způsobě chleba) ...

et ne nos indúkas in tentacióne — a ne-
uvoď nás v pokušení — Lid neb ministrant
zakončuje: sed libera nos a malo — ale
zbav nás od zlého.

Na to: Zbav nás ode všeho zlého na
přímluvu blahoslavené Panny Marie a všech
Svatých, a daruj nám pokoj (†) za dnů
našich — skrze Krista Pána našeho, jenž
s Tebou i s Duchem svatým žije a kra-
luje (per omnia sékula sekulórum) — po
všecky věky věkův. Amen.

(Mezi tou modlitbou láme kněz způsobu
chleba, čímž se ještě jedenkrát naznačuje
násilná smrt Páně — jednu pak její čá-
stečku pouští kněz do krve Páně — čímž
se — navrácení krve Páně do Těla — to
jest jeho z mrtvých vstání a obživení na-
značuje. Z mrtvých vstání Páně jest totiž
nutný doplněk smrti Páně, dokonání a
ztvrzení našeho vykoupení a té oběti Páně
na kříži. Řím. 4, 25. Proto, jako Kristus

Pán po svém z mrtvých vstání řekl: „Pokoj vám;“ dí tedy i kněz:)

P a k s d o m i n y s i t s e m p e r v o b i s k u m. — Pokoj Páně buď vždycky s vámi. *O d p.* *E t k u m s p i r i t u t u o.*

2. *B e r á n k u B o ž í — A g n u s D e i.* — (Následuje bližší příprava lidu i kněze. Děje se slovy s trojím bitím se v prsa:) *B e r á n k u B o ž í, j e n ŝ s n í m á ŝ h ř í c h y s v ě t a — s m i l u j s e n a d n á m i. B e r á n k u B o ž í, j e n ŝ s n í m á ŝ h ř í c h y s v ě t a — s m i l u j s e n a d n á m i. B e r á n k u B o ž í, j e n ŝ s n í m á ŝ h ř í c h y s v ě t a — d a r u j n á m p o k o j.*

(Při mších sv. zádušních dí se . . . dejž jim odpočinutí . . . po třetí . . . dejž jim odpočinutí věčné . . .) Následuje modlitba kněze za pokoj, při nejslavnější mši svaté políbení pokoje. — Po ní modlí se kněz ještě dvě modlitby přípravné. Jedna z nich jest:

P a n e J e ŝ í ŝ i K r i s t e . . . j a k o v m o d l i t b á c h p ř e d p ř í j í m á n í m str. 124.

3. *D o m i n e n o n s u m d ý g n u s.* — *P a n e* nejsem hoden (modlitby před přijímáním) s trojím bitím se v prsa.
4. *P ř í j í m á n í.* — Kněz na to přijímá obě způsoby. Po něm přijímá lid, pokud jest

kdo připraven svatou zpovědí — tu pak se říká: konfiteor atd. viz modlitby před přijímáním. — Kdo však nepřijímá skutečně, činí to duchovně t. j. touhou a vroucí prosbou; rei tedy:)

Ano, Pane, nejsem hoden uvéstí Tě pod střechu srdce svého. Ale proto přece toužím po Tobě. Ó přijď ke mně aspoň milostí svou, ó přijď a neopouštěj mne! — Duše Kristova atd. viz modlitby po přijímání str. 126.

5. P o p ř i j í m á n í v e r š a m o d l i t b a.
— (Na rohu oltáře pravém čte potom kněz verš podobný introitu, aby se opět na slavnost denní upamatoval.) Řekni i ty podobně jako při introitu, jenže jen jednou a bez „Sláva“, ku př. Narodil se Kristus Pán, veselme se.

. Dominus vobiskum. Et kum spiritu tuo.

Orémus. Modleme se

Děkujeme Ti, dobrotivý Bože, že jsi nám popřál tu svatou oběť dnešního dne (na památku narození Páně . . . nebo ke cti Rodičky Boží atd.) slaviti, a její hostiny (aspoň duchovně) účastnými býti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, jenž s Tebou i s Duchem svatým žije a kraluje

po všechny věky věkův — per omnia sékula sekulórum. — Amen.

Dominus vobiskum. Et kum spiritu tuo.

Ite, missa est. — Jděte, mše jest (dokonána.) Mnohdy: Benedikámus Domino — Blahořečme Hospodinu. Deo grácias. Bohu díky.

Při zádušní: Rekviescant in páce. Odpočiňtež v pokoji. Amen.

6. Modlitba kněze uprostřed — poslední prosba, aby Bůh oběť tu přijal — a požehnání lidu. Kristus při svém na nebevstoupení požehnal učenníkům. Požehnej nás všemohoucí Bůh Otec † Syn † i Duch svatý † Amen.

7. Druhé evangelium. Obyčejně se čte začátek sv. evangelia podle sv. Jana; v němž když kněz kleká, dí se: A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. To rci a dodej Zdrávas Maria. — Na konec dí se: Deo grácias. Bohu díky.

P o z n á m k a : Tak v hlavní věci děje se mše svatá každého dne po celý rok — jen ne na Veliký Pátek. — Den ten jest v církvi katolické dnem přísného postu, kajicného a truchlivého připomínání a slavení bolného umučení Pánč.

Toho dne krom jiných obřadů — po odhalení kříže a mnohdy po kázání — přináší kněz Tělo Páně na oltář, okuřuje je a vykoná jen

1. s e b e o b ě t o v á n í — jako ve mši obyčejné, viz tam. — Veliký Pátek slaví totiž ten opravdu, kdo s Kristem spolu se obětuje a utrpení a trest za hříchy na sebe bere — ne pak, kdo se raduje a snad i hoduje. — Na to dí kněz :

2. Orate fratres — a lid Suscipiat — jako jindy ve mši.

Vše ostatní toho dne se vynechá, a nekoná se žádná proměna darů, dar jen jeden den před tím proměněný — K r i s t u s v e z p ů s o b ě c h l e b a s e p ř i n e s l n a o l t á ř. — V kalichu dnes je jen pouhé víno, není tam krve Páně — není tam života — a jen do vína se pouští částečka svaté hostie — nenaznačuje se tu opětné spojení krve s tělem čili obživení a z mrtvých vstání Páně, jako vždy jindy, jelikož se o něm pro hluboký smutek chce mlčeti. — Jen památka umučení Páně a smrti Páně děje se a sice rozlomením hostie a požitím těla Páně — strávením způsobu přestává býti přítomen mezi námi Kristus. Přijímání není tedy toho dne nikomu dovoleno — konáť se výhradně památka krvavé oběti, a při té nebylo hostiny obětní. — Jen — jak praveno — kněz přijímá tělo Páně ve způsobě

jediné, ve způsobě chleba — což ani u něho není tolik, jako jindy obětní hostinou, ale „zničením“ Krista — památkou smrti jeho. Proto kněz po „Orate fratres“ vynechav vše, říká

3. Pater noster — Otče náš a Vysvobod nás jako ve mši — a pak pozdvihuje tělo Páně, čímž se vztýčení Krista Pána na kříži ukazuje, na to následuje ihned

4. Pane, nejsem hoden a požití Těla Páně.

Celý ten řád bohoslužebný — a jiný než jindy — hlásá: Dokonáno jest . . . Bijte se v prsa . . . a odejděte v smutku od toho divadla. Luk. 28, 43. Doma pak slavte půst — a trvejte na modlitbách po celý den, na modlitbách kajicných. — Toť veliký Pátek katolické církve. To jsou příčiny, proč nemáme toho dne radostný svátek, — radost jest až v neděli, až z mrtvých vstáním Páně stvrzeno a zpečetěno jest naše vykoupení.

Evangelické církve proti původnímu obyčeji církve obecné učinily den ten dnem radosti. Jest to však nepřirozené, oddati se radosti, kdy vše truchlilo; jest pak to i n e d ů s l e d n é, jelikož jindy nejdůležitějším dnem jim jest neděle dle apoštolské tradice, ne pak pátek. — Kdyby jednaly důsledně, musily by za týdenní den sváteční míti vždy p á t e k.

